

શ્રી જૈન આર્ધના પ્રકાશન

પુસ્તક ૪૨ મું.

અંક ૩ ભો.

સંવત ૧૯૬૬

આશિન

પ્રકાશક—

શ્રી જૈન આત્માનંદ સલા-ભાવનગર.

આ અંકમાં

૧. શ્રી મહાવીર જિનસ્તવન ... ૪૫	૫. સન્માન સમારંભ ... ૫૩
૨. ગુરુશ્રી વલ્લભસૂરિ ... ૪૬	૬. વર્તમાન સમાચાર ... ૬૨
૩. મમતાની કૂંચી ... ૪૭	૭. શ્રી આદિનાથ પ્રભુ ચરિત્ર (ભાષાંતર) માટે મળેલ અભિપ્રાયો ... ૬૪
૪. સેવાધર્મ: પરમગૃહનો યોગિના- મપિ અગમ્ય: । ... ૫૦	૮. શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા-ભાવનગરનો ૪૬ માં વર્ષનો વાર્ષિક રિપોર્ટ ... ૬૫

નવા થયેલા માનવંતા સભાસદો

૧. શાહ ચંપકલાલ અમીચંદ	ભાવનગર	લાઇફ મેમ્બર
૨. શાહ ચીમનલાલ ડાહ્યાભાઈ	અમદાવાદ	"
૩. શાહ લક્ષ્મીચંદ ધરમચંદ	ચલોડા	"
૪. શાહ જયંતીલાલ હરગોવિંદદાસ	ભાવનગર	"
૫. મહેતા યજ્ઞવંતરાય શામળદાસ	"	"
૬. વોરા હરગોવિંદદાસ દુર્લભજી	"	"
૭. શાહ જયંતીલાલ લક્ષ્મીચંદ	"	"

જવાબ મંગાવનારાઓને નમ્ર સૂચના

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ માસિક, પુસ્તક પ્રકાશન ખાતા કે તેવા કોઈ પણ સભાના કાર્ય માટે જે બંધુઓને કંઈ પણ ખુલાસા-જવાબની જરૂર હોય તેમણે જવાબ માટે પોસ્ટની ટિકિટ મોકલવા તરફી લેવી. ખાસ કારણ હશે તો જ માત્ર જવાબ-ખુલાસો આપવામાં આવશે.

જાહેર ખબર

તીચેના ગ્રંથો સિલિકમાં જૂજ છે; જેથી મંગાવનારે વેલાસર મંગાવી લેવા.

શ્રીપાળ રાજનો રાસ (સચિત્ર) પાકું રેશમી પૃંહું કિંમત રૂ. ૨-૮-૦.

" " " સાદું " " " ૨-૦-૦.

ઉપરના ગ્રંથમાં કંઈ પણ કમીશન આપવામાં આવશે નહિ.

પુસ્તક : ૪૧ મું :

અંક : ૩ જો :

આત્મ સં. ૪૮

વીર સં. ૨૪૬૮

વિક્રમ સં. ૧૯૯૯ : આશ્વિન

ઈ. સ. ૧૯૪૩ : ઓક્ટોબર :

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(રાગ : અથ તેરે સિવા કૌન મેરા કૃષ્ણ કનૈયા.....)

અથ તેરે સિવા કૌન મેરા મોહ હરૈયા,
મહાવીર ! મેં તો આકે પડા હું તોહ પૈયા.
મેરે જીવન ડા સાચી એક તું હે જિનજી !
મેરે સુખો કી આશા લી તું હે જિનજી !
અથ તું હી લગા પાર મેરી છોટીસી નૈયા-મહાવીર !

સુંદર જીની તુમહારી કર્મો વિદારતી,
મહાવીર તુજે યે મેરી રસના પુકારતી;
કહેતા હૈ યશોભદ્ર આ ! શિવપુર ગસૈયા,
મહાવીર મેં તો આકે પડા હું તોહ પૈયા.

રચયિતા : મુનિશ્રી યશોભદ્રવિજયજી મહારાજ

ગુરુશ્રી વલ્લભસૂરિ

(શિખરિણી)

ધરી ચિત્તે નિત્યે, જિનવચનમાં પ્રીતિ જ ઘણી,
વિલોક્યાં સહુ શાસ્ત્રો, સમયસર ભાવે વિરમણી;
ધરે હૈયે જેઓ, ચરણ રચવા રુચિ જ પૂરી,
સદા જયવંતા હો, પ્રખર ગુરુશ્રી વલ્લભસૂરિ. (૧)

ભનાવ્યા છે ગ્રંથો, ગુર્જર અને હિંદી જ મહીં,
રચી છે પૂજાઓ, વિવિધ રસ પૂરી ગુણ ગ્રહી;
વિશેષે સ્થાપ્યાં છે, પ્રગતિરૂપ વિદ્યાલય ફરી,
સદા જયવંતા હો, પ્રખર ગુરુશ્રી વલ્લભસૂરિ. (૨)

મહાવ્રતો પાંચે, સમિતિ સહુ ગુપ્તિ ત્રણ ધરી,
અખંડા નંદેહા, અશ્વત રતિભર્ત્તા વશ કરી;
સદાચારે જેણે, પ્રતીત કરનારી મતિ હરી,
સદા જયવંતા હો, પ્રખર ગુરુશ્રી વલ્લભસૂરિ. (૩)

પ્રભોધીને તારે, ભવજળથડી રંજન કરે,
છત્તી પંચેદ્રિને, મનમુદિત જે શાન્તિ ધરે;
પ્રસાર્યો પંખાએ, વીરવિજય જ્યાં ત્યાં વિચરી,
સદા જયવંતા હો, પ્રખર ગુરુશ્રી વલ્લભસૂરિ. (૪)

વધારી છે કીર્તિ, વિજયી વિજયાનંદ ગુરુજી,
પ્રશિષ્યો ને શિષ્યો, નમન કરતા નિત્ય પ્રભુજી;
લઈ શરણ તારો, વિનય વિનવે છે કરગરી,
સદા જયવંતા હો, પ્રખર ગુરુશ્રી વલ્લભસૂરિ. (૫)

રચયિતા : મુનિશ્રી વિનયવિજયજી મહારાજ-વડોદરા

મ મ તા ની કુંચી

લેખક : આ. શ્રી વિજયકસ્તૂરસૂરિજી મહારાજ

જ્ઞાની પુરુષોની દૃષ્ટિ બહાર રહીને આપણાથી કાંઈ કરી ન શકાય. હું કરું છું, એવી ભાવના ઉઘાડું મિથ્યાભિમાન જ છે. પૂર્ણ સ્વતંત્ર થયા વગર સંસારી પ્રાણી કહી શકતો નથી કે હું કરું છું. અને પૂર્ણ સ્વતંત્ર બન્યા પછી કારણોના અભાવે સ્ફુરણ પાળી થતી નથી કે હું કરું છું. વિચારશીલ, વિવેકી પુરુષો પણ વ્યવહારદૃષ્ટિથી સુઝાઈને બોલી બેઠે છે કે અમુકે અમુક કાર્યું તે ઠીક ન કાર્યું. સમજી થઈને આમ કેમ કાર્યું? પણ પરાધીન સંસારી આત્માનું કાર્ય માત્ર ઉદ્યાધીન થયા કરે છે. માટે વિવેકી પુરુષોએ રોષ કે તોષ ન કરવો જોઈએ. આત્માના અહિતકારી કાર્ય માટે ભાવદયા અને હિતકારી કાર્ય માટે સંતોષના પરિણામ રાખવા જોઈએ. મને કેટલાક પૂછે છે કે: ‘તમે શા માટે આચાર્ય બન્યા?’ હું કહું છું કે: ‘મારામાં કાંઈ પણ પરિવર્તન થયું નથી. તમે મારામાં કંઈ વસ્તુ જોઈને પૂછો છો? હું કાંઈ પણ બન્યો જ નથી; બનવાની ઈચ્છા પણ નથી અને બનીશ પણ નહિ; કારણ કે મને બનાવટ પસંદ નથી. કર્મના વિકારો થયા કરે તેમાં દૃષ્ટા તરીકે રહેવાની ઈચ્છાવાળો છું. કઈક અંશે સફળ પણ થયો છું. મને દૃઢ શ્રદ્ધા છે કે મારામાં કાંઈ પણ ફેરફાર થવાનો નથી. જેવા રૂપે અત્યારે છું તેવા જ રૂપે હોતો અને તેવા જ રૂપે રહીશ. વ્યવહાર દૃષ્ટિએ વિકારી આત્મા વિકાર દૂર કરવા વિકારોનો

ઉપયોગ કરે છે. કર્મના સંયોગથી છૂટી જવા જેટલા સાધનો ઉપયોગમાં લેવાય છે તે સધાવાયે કર્મના વિકારો જ છે. કાંટાને કાઢવા કાંટાનો ઉપયોગ થાય છે; પછી તે લોહાને કાંટો હોય કે બીજો હોય, પણ કાંટાને કાઢવા આકૃતિ કાંટા જેવી જ હોવી જોઈએ.

એક આંગળ પહોળી અને એકડો વાર લાંબી કચકડાની પટ્ટી ઉપર વળગેલા મસાલામાં અનેક આકૃતિઓ અદૃશ્ય તિરોભાવરૂપે રહેલી છે. તેનો લાઈટ અને મશીનના નિમિત્તથી આવિર્ભાવ થાય છે. ત્યારે સ્થૂળ બુદ્ધિવાળાને સમજાય છે કે પટ્ટી ઉપર અનેક આકારો છે, અને તે બાહ્ય વસ્તુઓના પટ્ટી ઉપર વળગેલા મસાલામાં પડેલા પ્રતિબિંબો છે. જ્યારે પટ્ટી ઉપરથી મસાલો ઊઠાડી જઈ પટ્ટી શુદ્ધ થાય છે ત્યારે ગમે તેવા નિમિત્તો વિદ્યમાન હોવા છતાં કાંઈ પણ આકાર જણાતો નથી.

આજ પ્રમાણે કચકડાની પટ્ટીરૂપ આત્મા ઉપર કર્મનો મસાલો વળગેલો છે, તેમાં અનેક આકારો તિરોભાવરૂપે રહેલા છે. તેનો બાહ્ય નિમિત્તથી આવિર્ભાવ થાય છે. તેને જોઈને અણબાણ, આત્માના આકારો કદપે છે ત્યારે બાણ પુરુષ કર્મના વિકારો માને છે; માટે જ બાણ પુરુષો મને પૂછતા નથી કે તમે આચાર્ય કેમ બન્યા? કારણ કે તેઓ જાણે છે કે આચાર્ય બનવું એ એક કર્મનો વિકાર છે, પુન્ય કર્મનું કાર્ય છે. અને આચાર્યનો શુભ મેળાવવો તે

આત્મસ્વરૂપ છે. આત્મા ઉપર જેટલી યતનાવટ છે તે સઘળાંયે કર્મના વિકારો છે. આત્મામાં વિકાર નથી; પણ જડના (પુદ્ગલસ્કંધમાં) વિકાર છે. આત્મા અખંડ છે. જડ પુદ્ગલસ્કંધ ખંડ છે. કર્મથી સુકાયેલો આત્મા અન્ય અન્ય રૂપે થતો નથી, પણ આત્માથી વિખૂટાં પડેલાં કર્મ અન્ય અન્ય રૂપે થાય છે; કારણ કે અનંતાનંત પુદ્ગલ પરમાણુઓનો સમુદાય છે, માટે જ અનેક પ્રકારના વિકૃત પરિણામને પામે છે.

વસ્તુના જાણુ વિચારશીલ પુરુષોને હર્ષ, શોક કે આશ્ચર્ય થયાં નથી. વસ્તુસ્વરૂપનું જ્ઞાન થયા પછી વિવેકી પુરુષના સમતાસાગરમાં ક્ષોભ થતો નથી. અનેક પ્રકારના કર્મના વિકાર વિલાસોને જોઈને જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા પ્રત્યે તિરસ્કાર, અણુગમો કે અરુચિ થતી નથી; તેમજ શેષ કે તોષ પણ થતો નથી. કર્મોના વિકારો માટે કોઈ પણ પ્રકારના વિચારો જ ઉત્પન્ન થતા નથી. હમેશાં આત્મદશામાં ગમ્મ રહીને દૃષ્ટા તરીકે જ પોતાને માને છે. પોતાને વળગેલાં કર્મોના વિકારો માટે પણ સમભાવીને દૃષ્ટા હોય છે. ધન, સંપત્તિ કે અન્ય પ્રકારના ઇષ્ટ પુદ્ગલોના સંયોગરૂપ કર્મના વિકારોને ઇચ્છતા નથી. જે સમયે જેવા કર્મના વિકારથી જેવા પૌદ્ગલિક સંયોગો પ્રાપ્ત થાય છે તેને સમભાવે જોયા કરે છે; પણ ઇષ્ટ અનિષ્ટના સંયોગવિયોગ માટે વિચાર કે પ્રવૃત્તિ કરતા નથી.

ક્રોધ, લોભ, હાસ્ય, રતિ, અરતિ આદિ કર્મના વિકારોનો આત્મામાં વ્યવહારદૃષ્ટિએ આરોપ કરવામાં આવે છે, પણ તત્ત્વદૃષ્ટિથી જોતાં આત્મામાં જ્ઞાન, દર્શન, આરિત્ર આદિ રહેલાં છે, અને ક્રોધાદિ આત્માના સંયોગથી કર્મસંજ્ઞાને ધાણુ કરવાવાળા જડના વિકારો છે. આત્મસંયોગથી ઉત્પન્ન થવાવાળા લોભથી વ્યવહારમાં ક્રોધી આત્મા, લોભી આત્મા,

વગેરેનો વ્યવહાર કરવામાં આવે છે. કુટ સોલટ અને પાણી. આ બંને વસ્તુઓમાં ભિન્ન ભિન્ન સ્વભાવ રહેલા છે. પાણીનો સ્વભાવ શીતલ, મધુર અને પ્રવાહી. કુટ સોલટનો સ્વભાવ ખટાશ, ખારાશ અને ઉભરાઈ જવાના વિકારવાળો. જ્યાં સુધી કુટ સોલટ પાણી સાથે ભળતું નથી ત્યાં સુધી તેમાં રહેલો વિકાર જણાતો નથી; પણ પાણી સાથે ભળે છે કે તરત જ તેનો વિકૃત સ્વભાવ પ્રત્યક્ષ થાય છે. જેને જોઈને અણુબાણ આ વિકારનો પાણીમાં આરોપ કરે છે. અને જાણુ પુરુષ સોલટનો સ્વભાવ માને છે. આ પ્રમાણે પાણી સદશ આત્મા અને સોલટ સદશ જડ. જ્યાં સુધી જડનો આત્માની સાથે સંયોગ થતો નથી ત્યાં સુધી કર્મ કહેવાઈ વિકાર ભાવને પામતું નથી. જ્યારે આત્મા સાથે ભળે છે ત્યારે જ જડ કર્મસંજ્ઞાને ધારણ કરી, અનેક પ્રકારના વિકાર ભાવને પામે છે. આ બધાંયે વિકારો આત્મસંયોગી જડના છે, પણ જડસંયોગી આત્માના નથી. ઉભરાઈ જવાનો વિકાર પાણીસંયોગી સોલટનો છે, પણ સોલટ સંયોગી પાણીનો નથી. વિશુદ્ધ આત્માની સાથે પુદ્ગલ સ્કંધોનો સંયોગ થવા છતાં પણ તેમાં વિકૃતિ થતી નથી.

વ્યવહારદૃષ્ટિ-બાહ્ય દૃષ્ટિની અપેક્ષાએ જન્મેથી લઈને મરણ પર્યંત આત્માની અનેક દશાઓ, સ્થિતિઓ, આવરણાઓ, જાણુ(વિકાસી) અને અણુબાણ (વિલાસી) એમ બે પ્રકારે ઓળખાતા આત્માઓની આંતર અને બાહ્ય એમ બે પ્રકારની દૃષ્ટિથી ભિન્ન ભિન્નરૂપે જાણાય છે. જ્ઞાની પુરુષો દશા, સ્થિતિ અને આવરણાનું કારણભૂત કર્મને માની કર્મોનો જ વાંક કાઢે છે. ત્યારે અજ્ઞાની આ બધીયે પરિસ્થિતિનું કારણ આત્માને માની આત્માનો વાંક કાઢે છે. આત્માના પદ્મપાતી જ્ઞાની પુરુષો સ્વચ્છતીય

આત્માને નિર્દોષ, નિર્વિકારી, સ્વસદૃશ માનીને અને જાણીને વ્યવહાર દૃષ્ટિએ ઉચિત-અનુચિત ગમે તેવી પ્રવૃત્તિમાં પડેલા આત્માના પ્રત્યે રાગદ્વેષ કરતા નથી, જેથી કરી તેમના હૃદયમાં સંકલેશ કે સંશ્લેષ થતો નથી. ક્રોધાદિ તેમને કનડી શકતા નથી, અને જીવમાત્ર ઉપર શત્રુભાવ ન રાખતા મિત્રભાવ જ રાખે છે. આવી રીતે તેઓ આત્મવિશુદ્ધિ પુષ્કળ મેળવી શકે છે. અને છેવટે સંપૂર્ણ આત્મવિકાસી બની શકે છે. કેવળ બાહ્યદૃષ્ટિ અજ્ઞાની જીવ આત્માની કર્મજન્ય પ્રવૃત્તિઓને જોઈને હર્ષ, શોક, આશ્ચર્ય, મમતા, ઇર્ષ્યા, તિરસ્કાર આદિ અનેક પ્રકારની લાગણીઓને વશ થાય છે અને વધુ ને વધુ મોહનીય કર્મની સત્તાને આધીન થતા જાય છે. આવા જીવો દુઃખી જીવન ગાળે છે, નિરંતર અતિ રૌદ્રધ્યાનથી છૂટી શકતા નથી; આત્મિક સુખ તથા આત્મિક જ્ઞાનદંડથી વંચિત રહે છે. અને પરિણામે સંસારના પ્રવાહમાંથી બહાર નીકળી શકતા નથી. એક આત્માને નમસ્કાર કરવો અને એકનો તિરસ્કાર કરવો; એકને વખાણવો અને એકને વખોડવો; એકને મિત્ર માનવો અને બીજાને શત્રુ માનવો, આવી પ્રવૃત્તિ કરનારને વિચાર કરવાની આવશ્યકતા છે કે નમસ્કાર કરવાની કે તિરસ્કાર કરવાની મનોવૃત્તિ થવાનું શું કારણ છે? આવી મનોવૃત્તિ થવામાં બંનેના શુભાશુભનો ઉદય હોય છે. અને ઉદયાધીન આત્મા એકબીજાના નિમિત્તથી કર્મનો બાંધ અને ક્ષય કરે છે. સંચિતનો ક્ષય

કરે છે અને નવા બાંધે છે. આ બાબતમાં પણ જાણ અને અજાણજાણી પ્રવૃત્તિમાં ફરક પડે છે. જે જાણ હોય છે તે વધુ ક્ષય કરે છે અને અદ્ય બાંધે છે અને અજાણજાણ હોય તે અદ્ય ક્ષય કરે છે અને વધુ બાંધે છે.

સંસારમાં લેણદેણનો વ્યવહાર વધુ જોવાય છે. આ લેણદેણથી અનેક જીવો પોતાની જીવનયાત્રા સુગમતાથી પૂરી કરે છે. એકબીજાના નિમિત્તથી સંસારી જીવો પોતાની મૃત્યુ નૌકાને કુશળતાથી વ્યવહારસાગરના કિનારે લઈ જાય છે. બાંધ-ક્ષયની વ્યવસ્થા, આ વ્યવસ્થાને કેટલેક અંશે મળતી આવે છે.

જેમ એક માણસને એક માણસે હજાર રૂપિયા આપ્યા હોય તો દેવાદાર માણસ પાંચસો આપી, બે હજાર બીજા લઈ જાય તો તે કંઈ દેવામાંથી મુક્ત થયો ન કહેવાય; પણ વધુ દેવાદાર બન્યો કહેવાય. કારણ કે દેવામાંથી પાંચસો આપ્યા છે, પણ પાંચસોના બદલે બે હજાર લીધા છે; માટે અઢી હજારનો દેવાદાર બન્યો. આવી રીતે આપે થોડું અને ઉપાડે ઘણું તે અદ્ય ક્ષય કરે અને વધુ બાંધે છે. જે માણસ પાંચસો આપે અને પચીસ ઉપાડે તે વધુ ક્ષય કરે છે અને અદ્ય બાંધે છે. અને જે માણસ હજારે હજાર ચૂકવી આપે છે તે કેવળ ક્ષય જ કરે છે, બાંધતો નથી. આ જ પ્રમાણે જ્ઞાની પુરુષો ઉદયને સમતાપૂર્વક ભોગવી લે છે; એટલે સર્વથા ક્ષય કરે છે. કંઈક અદ્ય સત્ત્વવાળાને કિંચિત્ વિકળતા થાય છે; એટલે અદ્ય બાંધે છે અને વધુ ક્ષય કરે છે. અને સત્ત્વહીન જીવો બહુ જ આર્તરૌદ્રધ્યાન કરવાથી વધુ બાંધે છે અને અદ્ય ક્ષય કરે છે.

સેવાધર્મઃ પરમગહનો યોગિનામપિ અગમ્યઃ ।

લેખકઃ—રા. રા. વકીલ ન્યાલય'દ લક્ષ્મીચંદ બી. એ., એલએલ. બી. સાદરા.

વર્તમાન યુગની યથાર્થ પરિસ્થિતિના વિવેકી અને વિચારશીલ અભ્યાસીઓ સહેલાઈથી જોઈ શકે છે—સમજી શકે છે કે હાલના જમાનામાં ભયંકર વિશ્વવિચ્છેદના પરિણામે ઉપસ્થિત થયેલ અસહ્ય મોંઘવારીના કારણે, ભીષણ સ્વરૂપ ધારણ કરી રહેલ, ડોળા કાઢીને ધૂરકી રહેલ ત્રાડ પાડતા સિહના જેવા દારુણ દુષ્કાળના સમયમાં પ્રવર્તતા ખાદ્ય, ખોરાકી અને કપડાંલતાં વગેરે તમામ ચીજ-વસ્તુઓના ભાવ કરતાં પણ વધારે ઊંચા ભાવ આપતાં છતાં પણ જોઈતી વસ્તુઓ પૂરતા પ્રમાણમાં મેળવવાનું તદ્દન અશક્ય બની ગયેલ છે. તેવા સમયમાં ગરીબવર્ગ, સાધારણવર્ગ તેમજ સાધનસંપન્ન વર્ગને પણ અનેક પ્રકારની અગવડો અને મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવાનો રહેતો હોય તેવા વળતમાં સમાજ પ્રત્યેની પોતાની જવાબદારીનું તેને યત્કિચિત્ત પણ ભાન છે અને તે જવાબદારી અદા કરવાની તમન્ના છે. તે સૌ ભાઈઓએ ઉપરનું સૂત્ર સદા-સર્વદા પોતાની દૃષ્ટિ સન્મુખ રાખવાની જરૂર છે. એટલું જ નહીં, પરંતુ તે સૂત્રનો પરમ રહસ્યાર્થ સમજી લઈ હમેશાં મન, વચન અને ક્રિયાથી પોતાની પાસેના સર્વ સાધનોનો ઉપયોગ કરવા કટિબદ્ધ થવું જોઈએ અને તેમાં જ તેમના જીવન વિકાસ અને આત્મકલ્યાણની સાધના રહેલી છે.

સમાજવાદને અનેક રીતે પુષ્ટિ આપતા આ જમાનામાં એકાદ વ્યક્તિગત સ્વાર્થ અગર અંગત હિતને અવગણી સામુદાયિક હિતની ભાવનાને

વધારે મહત્ત્વ અપાતું હોય તેવા સમયમાં સેવાધર્મનું મહત્ત્વ-ઉપયોગિતા પ્રતિપાદન કરવા માટે દલીલો રજૂ કરવાની જરૂર જણાતી નથી. વૈજ્ઞાનિક અવનવી શોધખોળના પરિણામે જડ-પૌદ્ગલિક પદાર્થોની અંતર્ગત મહાન શક્તિઓનો આવિર્ભાવ કરાવવામાં અને તેના ઉપર કાબૂ મેળવવામાં પ્રખર શક્તિશાળી મનુષ્યોએ પોતાની તમામ શક્તિઓનો ઉપયોગ કરી પ્રદેશ અને કાળના અંતરે ટૂંકા કરી નાખ્યાથી જગતભરના જુદા જુદા ખંડોમાં આવેલા અનેક દેશ, દેશાંતરે અને પ્રાંતોની પ્રજાઓને એક-બીજા સાથે અનેક પ્રકારના વ્યવહારો જોડવામાં અને નિકટ સંપર્ક સાધવામાં એટલી બધી અનુકૂળતાઓ કરી આપી છે—એટલા બધા પ્રબળ સાધનો ઊભા કરી આપ્યા છે કે: 'વસુધૈવ કુટુંબકં।' 'સર્વભૂતહિતૈરતાઃ શુભં ભૂયાન્ સર્વજં તૂનામ્।' જેવા સૂત્રોનું પ્રતિદિન રટણ કરતા મહાનુભાવ પુરુષો માટે લેખના મથાળે જણાવેલ સૂત્રમાં જણાવ્યા મુજબ, યોગી પુરુષોને પણ જે અગમ્ય છે તેવા પરમગહન સેવાધર્મના આચરણ માટે તેમની સન્મુખ ઘણું વિશેષ ક્ષેત્ર ખડું થાય છે.

હરકોઈ પ્રાણી માત્રની—જનસમુદાયની હરકોઈ પ્રકારે યથાશક્તિ સેવા કરી છૂટવાની પરમકલ્યાણકારક ભાવના જે મનુષ્યમાં ઉદ્ભૂત થાય છે—દિનપ્રતિદિન વધતી જાય છે તેને માટે જગતભરમાં સેવાના અનેક ક્ષેત્રો જ્યારે જુઓ ત્યારે તૈયાર જ હોય છે અને અનેક

સેવાધર્મઃ પરમગહનો યોગિનામપિ અગમ્યઃ । 卐

૫૧

પ્રકારની આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિથી ઘેરાયેલા અનેક મનુષ્યો-પ્રાણીઓ આર્તનાદે-નમ્રભાવે તેવી સેવા માટે પ્રકટ-અપ્રકટ રીતે સદા-સર્વદા યાચના કરી રહેલા જ હોય છે. આવી સેવાના પ્રસંગોના આપણે મુખ્યત્વે બે ભાગ પાડી શકીએ: એક સામાન્ય રીતે પ્રતિદિન ઉદ્ભવતા પ્રસંગો અને બીજા ખાસ કારણવશાત્-પ્રસંગોવાત ઉદ્ભવેલા ખાસ પ્રસંગો. આ બંને પ્રકારના પ્રસંગોએ સમાજસેવા માટે ભાવનાશીલ સન્નજનો તન, મન અને ધનથી અનેક પ્રકારના કષ્ટો અને મુસીબતો વેડીને પણ, પ્રાણ્તાં કષ્ટની પણ પરવા કર્યા વગર, કોઈ પણ પ્રકારના બદલાની આશા નહીં રાખતા એકદમ બહાર આવે છે અને અન્ય જનોને પણ પોતાની સાથે જોડાવા પ્રેરણા કરતા જણાય છે.

કુટુંબી જનોની કે સગાં-સ્નેહીઓની સેવા કરવા માટે તો પ્રત્યેક પુરુષ પ્રેમ, મોહ કે વ્યવહારના બંધનથી બંધાયેલો જ છે અને તેમાં તે કંઈ વિશેષ કરતો હોવાનું જણાતું નથી. એટલે તેવી સેવામાં તે કંઈ ગફલત કરતો હોય તો તેમાં કંઈ બિણપ કે ત્રુટી જણાતી હોય તો તેને પુરુષની ગણનામાં મૂકી શકાય નહીં. પરંતુ કંઈક ઉચ્ચ કોટીની ગણનામાં મુકાવા માટે-સત્પુરુષ કે સન્નજન તરીકે આગળ આવવા માટે તેણે પોતાની સેવા આપવા માટેનું વર્તુલ ક્રમે ક્રમે દિનપ્રતિદિન વધારતાં જ જવું જોઈએ અને તેમાં તેણે જ્ઞાતિ-જનો, દેશબંધુઓ અને સર્વ જીવોનો સમાવેશ કરવો જોઈએ અને તેમ કરવામાં આવે તેમાં જ તેનો ખરો પુરુષાર્થ-આત્મોન્નતિની કલ્યાણકારી ભાવના રહેલી છે.

વિવેકી-વિચારશીલ-મુમુક્ષુ સન્નજને પોતાની શરીરશક્તિનો, વાક્યાતુર્યનો, દ્રવ્ય સંચયનો અને મનની શુભ વૃત્તિઓનો તેમજ હૃદયની

વિશુદ્ધ ભાવનાઓનો પરમ સદુપયોગ કરવા માટે હમેશાં તૈયાર રહેવું જોઈએ. સદ્ભાગ્યે-મહાન પુણ્યોદયના પ્રતાપે પ્રાપ્ત થયેલ આવી ઉપયોગી સાધન-સામગ્રીને મોહ-અજ્ઞાનદશા, સ્વાર્થ કે સ્થિતિચુસ્ત સંકુચિત દૃષ્ટિવશાત્-મોજશોખ, વૈભવ કે અન્ય કોઈ અલ્પ ક્ષણ-દાયી-અનુત્પાદક કાર્યોમાં વેડફી નાખવાને બદલે સમાજસેવાના કાર્યમાં તેનો સદુપયોગ કરવો જોઈએ.

પ્રત્યેક મનુષ્ય સમાજનું એક ઉપયોગી અંગ છે. તેના જીવનના અંત પર્યંત તે સમાજ સાથે વ્યવહારના અનેક બંધનોથી તે સંકળાયેલો છે અને તેથી જ સમાજના સામુદાયિક જીવનની ઉન્નતિ અને ઉત્કર્ષમાં જ તેની પોતાની ઉન્નતિ અને ઉત્કર્ષ અમુક અંશે ઓતપ્રોત થયેલ છે. સમાજ પ્રત્યેની તેની અંગત જવાબદારીમાંથી તે કદી છૂટો થઈ શકે તેમ નથી. કોઈ મહાન અબઘૂત યોગીનો કિસ્સો કદાચ બાબુ ઉપર રાખીએ તો પણ ગૃહસ્થ કે સાધુ, ગરીબ કે તવંગર, સાધનહીન કે સાધનસંપન્ન, કેળવાયેલ કે અશિક્ષિત પ્રત્યેક સ્ત્રી યા પુરુષ સમાજ સાથે એવી રીતે સંકળાયેલો છે કે તેના સામાન્ય બંધનમાંથી-સમાજ પ્રત્યેની તેની અનેક પ્રકારની જવાબદારીમાંથી તે કદી પણ છૂટી શકે તેમ નથી. સગળ આવી મહા-મૂલ્ય જવાબદારી અદા કરવા માટે પોતાના ધર્મનો, ફરજ અને જવાબદારીનો યથાર્થ ખ્યાલ કરનાર સન્નજને સમાજસેવાના કાર્યમાં કદી પણ પાછી પાની કરવી જોઈએ નહીં; પરંતુ એક શૂરવીર યોદ્ધાની માફક પોતાના તન, મન અને ધનની સર્વ શક્તિના-શુદ્ધ દિલના ઉપયોગપૂર્વક તેણે સમાજસેવાના કાર્યમાં પૂરેપૂરો ક્ષણો આપવો જોઈએ.

સેવાવૃત્તિથી રંગાયેલા સન્નજનને-સેવા-ભાવનામાં મસ્ત અને મશગૂલ રહેતા મહાનુ-

ભાવને સેવાર્પણનો પ્રસંગ ઉપસ્થિત થતાં તે કદી ઉચ્ચ, નીચ કે નાનામોટાની ભેદભાવ-વનામાં અટવાતો નથી. શારીરિક કે માનસિક વ્યાધિથી પિડાતા મનુષ્યને, દુઃખી પ્રાણીને, ઉપાધિવ્રસ્ત વ્યક્તિને, નાનામોટા અકસ્માતમાં ફસાઈ પડેલા પુરુષને જાણી અણીના વળતે કોઈ પણ દિશામાંથી નાની યા મોટી મદદના કિરણની કંઈ પણ ઝાંખી થતી ન હોય તેવા પ્રસંગે હૃદયના ખરા ઉમંગદાથી અપાયેલી મદદ-ચતુર્કિયિત્ત સેવા જરૂર જરૂર અમૂલ્ય અને ઉપકારક થઈ પડે છે. શુદ્ધ ભાવથી સેવાર્પણ કરનાર સન્નજનને પણ તેવા પ્રસંગે કંઈક અદ્ભુત જ આત્મસંતોષ અને હૃદયનો ઉદ્ધાસ પ્રકટે છે, ઉદારચરિત-સેવાપરાયણ શક્તિ-શાળી પુરુષોના જીવના જોખમે થતા સેવાર્પણના કિસ્સાઓ નજરે જોવાનો યા તો સાંભળવાનો પ્રસંગ આવે છે ત્યારે તટસ્થ સૌ કોઈ પુરુષો તેને પરમ આદર્શરૂપ થઈ પડે છે અને તેવા મહાનુભાવ પુરુષો માટે કોઈ અનેરી જ સન્માનની લાગણી ઉદ્ભવે છે.

સેવાભાવી પુરુષો સેવાર્પણના કાર્યમાં કોઈ પણ પ્રકારના બદલાની-માનની કે કદરદાનીની અપેક્ષા રાખતા જ નથી. તેઓ તો પોતાના હૃદયની પ્રેરણાને, આત્માના અંતરના અવાજને, સદ્ભાવભૂષિત અંતરની લાગણીને જ અનુસરતા હોય છે! અને તેવા પ્રકારના અનુસરણમાં જ સમાજ પ્રત્યેની પોતાની જવાબદારી અદા થતી માની લઈ આત્મકલ્યાણની સાધનામાં આગળ વધે જતા હોય છે. સેવાર્પણના પ્રસંગોને તેઓ ઇશ્વરપ્રેરિત માની લેઈ સદાસર્વદા તે માટે તૈયાર જ હોય છે અને પોતાની સેવાવૃત્તિની કસોટીરૂપ માની લે છે. હીન કોટીના મનુષ્યો જ પોતાની સ્વમાન વૃત્તિને અયોગ્ય મહત્ત્વ અને ખોટું રૂપ આપીને આવા સેવાર્પણના પ્રસંગે અણનમ અને અઘડ રહી દૂર લાગે

છે અને આખા જીવનભરમાં કવચિત જ મળતી તકનો પૂરેપૂરો લાભ લેવાથી જનસીંગ રહે છે. આવા પિંડપોષી-સ્વાર્થી જનોના શબ્દ-કોષમાં પરમાર્થ-પરોપકાર-સેવાપરાયણ વૃત્તિ વગેરે ઉત્તમોત્તમ સદ્ગુણપોષક શબ્દો જ દૃષ્ટિગત થતા નથી.

સર્વાત્ર-ચારેબાજુ દુઃખ-દરદોની જવાબાઓ લભૂકી રહી હોય, દ્રવ્ય અને સત્તાલોભી મહારથીઓ અનેક સ્થળે પ્રચંડ યુદ્ધના મોર-ચાઓ ઊભા કરી હજારો મનુષ્યોના પ્રાણનો સંહાર કરી-કરાવી રહ્યા હોય, લાખોની માલ-મિલકત ધૂળધાણી થતી હોય, હજારો મનુષ્યોના જીવનવ્યવહાર ચલાવનાર કુટુંબના અગ્રે-સરોયમશરણ થતા હોય, કુદરતના કોપથી જળ-પ્રલય, ધરતીકંપ, પ્રચંડ વાવાઝોડા કે અગ્નિ-પ્રકોપ કે રેલ્વેના આક્રમકારક અકસ્માતો જેવા ગમખાર બનાવો બની રહ્યા હોય અને પ્રલય-કાળ નજીક આવી ગયા જેવા ભાસ થતા હોય ત્યારે જે કોઈ મનુષ્ય, શક્તિ, સાધન અને સામર્થ્ય છતાં પણ ધરના કે હુકાનના ખૂણામાં પેસી જઈ મોજમજ ઉડાવતો હોય તેને મનુષ્ય કહેવો કે કેમ તે એક પ્રશ્ન થઈ પડે છે. આવા આક્રમકારક બનાવો પ્રસંગે, દુષ્ટ રોગ-ચાળા પ્રસંગે-સીતમગારોના જોરજુલમ સમયે, હારુજી દીનતા અને ચારેબાજુની ભીંસથી હજારો કુટુંબો દુઃખના દાવાનળમાં પ્રજ્વળી રહ્યા હોય, આશ્રયસ્થાન અને સાધનો ગુમાવી બેઠા હોય, અસહ્ય દુઃખદરદોમાં ગળતી પડ્યા હોય તેવા સમયે જે મનુષ્ય-પ્રાણીનું હૃદય દ્રવતું નથી, સહાનુભૂતિ અને હમદહીની લાગણી અનુભવતું નથી અને આર્ત જનો માટે કંઈ પણ કરી છૂટવાની વૃત્તિ ધારણ કરતું નથી તેમજ સક્રિય પગલાંથી આત્મભોગ આપવા તૈયાર થતું નથી તે મનુષ્ય પશુ-પંખી કરતાં પણ નીચી કોટીમાં સરી પડે છે. (ચાલુ)

ભાવનગર રાજ્યના મે. દિવાન સાહેબ અનંતરાયભાઈ પ્રભાશંકર પટ્ટણી

મહોદય પ્રેસ-ભાવનગર.

સન્માન સમારંભ

તા. ૧૮-૬-૪૩ ભાદરવા વદિ પશનિવારના રોજ આ સલા તરફથી સલાના માનવંતા પેટ્રન શેઠશ્રી ભોગીલાલભાઈ મગનલાલ મીલવાળાને માનપત્ર આપવાનો લઘ્ય મેળાવટો આ રાજ્યના મુખ્ય દિવાન સાહેબ **અનંતરાયભાઈ** પ્રભાશંકર પટ્ટણી સાહેબના અધ્યક્ષપણા નીચે સલાના મકાન (આત્માનંદ ભવન)માં કરવામાં આવ્યો હતો. આ રાજ્યના તમામ અધિકારી સાહેબો, આ શહેરના શહેરીઓ-વ્યાપારીઓ, જેને સંઘના આગેવાનો અને આ સલાના તમામ સભ્યો મળી શુભારે ચારસેંદ બંધુઓની હાજરી હતી. માનપત્ર આપવાનો સલાનો હોલ કળાની દૃષ્ટિએ બહુ જ સુંદર રીતે શણગારવામાં આવ્યો હતો. ધ્વજ પતાકાઓથી તેની શોભામાં વૃદ્ધિ થતી હતી. જ્યાં પુણ્યશાળી મનુષ્યનો સત્કારનો પ્રસંગ હોય અને સલાના કાર્યવાહકોનો દીલનો રંગ હોય ત્યાં કુદરતી રીતે સુંદર કાર્ય બને છે. સૌની દૃષ્ટિએ તે માટે પ્રશંસાના ઉદ્ગારો નીકળતા હતા.

શેઠ ભોગીલાલભાઈને અર્પણ કરવાનું માનપત્ર સુંદર રેશમી કપડા ઉપર તેઓશ્રીના ફોટા સાથે વિવિધ રંગોથી છપાવેલ હતું, તેમજ ચારે બાજુ સોનેરી રૂપેરી ઝીક ચલકના ભરતકામથી સુશોભિત બનાવ્યું હતું.

મહેરબાન દિવાન સાહેબ અને શ્રીયુત

ભોગીલાલભાઈ પધારતાં બેન્ડવડે સલામી આપવામાં આવી હતી.

મેળાવડાનું કાર્ય શરૂ થતાં જૈન કન્યાશાળાની બાળાઓએ મંગળાચરણ અને સત્કારના ગીત વડે અને ફૂલથી વધાવવા વડે સત્કાર કર્યો હતો. ત્યારબાદ સલાનું કાર્ય શરૂ થતાં સલાના સેક્રેટરી શેઠ **હરજીવનદાસ** દીપચંદે પ્રથમ આમંત્રણ પત્રિકા વાંચી સંભળાવી હતી.

પછી સલાના માનનીય પ્રમુખ શેઠશ્રી **ગુલાબચંદ આણંદજી**એ પોતાનું આવકાર આપનારું પ્રાથમિક વિવેચન નીચે પ્રમાણે રજૂ કર્યું હતું.

મહેરબાન દીવાન સાહેબ, અધિકારી સાહેબો અને સ્વધર્મી બંધુઓ.

આજે શ્રી જૈન આત્માનંદ સલાને એક સુપ્રસંગ છે. જૈન સમાજના અગ્રગણ્ય શેઠ સાહેબ ભોગીલાલભાઈને માનપત્ર આપવાના પ્રસંગે મહેરબાન મુખ્ય દિવાન સાહેબનું અધ્યક્ષસ્થાન છે, તે અમારે અતિ આનંદનો દિવસ છે.

આ સલાને સ્થાપન થયા ૪૭ વર્ષ થયા છે. અને આ સલાના માનદ્ સેક્રેટરી અને સલાના આત્મા ભાઈશ્રી **વલ્લભદાસ** કે જેઓની નિસ્વાર્થભાવની સેવાઓ જ્ઞાનવૃદ્ધિના અને

શિક્ષણના કાર્યોમાં ઘણી છે અને તે સૌ કોઈ જાણે છે. તેઓ આ સભાની કાર્યવાહીનું ટૂંકું બ્યાન હવે પછી જણાવશે તેમ સૂચના કરે છું.

ત્યારબાદ સભાના મુખ્ય સેક્રેટરી લાઈ વલ્લભદાસ ત્રિલોચનદાસ ગાંધીએ પોતાનું નીચે પ્રમાણે વક્તવ્ય રજૂ કર્યું હતું.

મહેરબાન દિવાન સાહેબ, માનનીય અધિકારી સાહેબો, મુરખીઓ અને બંધુઓ !

આજે આ સભાને આનંદનો દિવસ છે, કારણ કે શ્રીયુત ભોગીલાલભાઈ જેવા દાનવીર નરરત્નને માનપત્ર આપવાનું છે, અને આ મેળાવડાના અધ્યક્ષસ્થાને મહેરબાન દિવાન સાહેબ બિરાજેલા છે, એટલે પ્રથમ આ સભાને થયેલ આનંદ પ્રસંગો રજૂ કરીશ, તે પછી આ સભાનો સંક્ષિપ્ત પરિચય આપીશ છેવટે રાજેશ્રી ભોગીલાલભાઈને આ સભા માનપત્ર કેમ આપે છે તે ત્રણ બાબતો આપ સર્વ પાસે રજૂ કરવાની રજા લઉં છું.

૧. આજરોજના આનંદમાં અત્યારે વિશેષ આનંદનો વધારો થયો છે, તે એ કે આપણા પરમ કૃપાળુ નામદાર મહારાજ સાહેબ સર કૃષ્ણકુમારસિંહજી સાહેબને નામદાર ખિતીશ સરકારે કેપ્ટનની પદવી એનાયત કર્યાના સમાચાર રજૂ કરતાં આ સભા તે માટે આનંદ પૂર્વક અભિનંદન આપે છે.

૨. હાલમાં શ્રી ઇન્ડીઆ સરકાર તરફથી ફૂડ ગ્રેડન પોલીસી કમીટીમાં રાજ્યોના પ્રતિનિધિ તરીકે મહેરબાન દિવાન સાહેબને સભ્ય નિમ્ત્રા છે જેથી રાજ્યની પ્રતિષ્ઠા અને ગૌરવમાં વધારો થયો છે.

૩. થોડા વખત પહેલાં નામદાર દરબારશ્રી તરફથી આ રાજ્યના વ્યાપારીઓએ વેપાર

અને ઉદ્યોગમાં શું પેદા કર્યું, તે માટે ચોપડા જોવાતાં હતા, લોકોએ માન્યું કે ઈનકમટેક્સ વગેરે કરો પ્રજા ઉપર પડશે, વગેરે હકીકત મે. દિવાન સાહેબના જાણવામાં આવતાં ખુલાસા માટે વ્યાપારીઓને ઇજાઝ જોલાવ્યા, અને ખુલાસા સાંભળ્યાં પછી આ બાબતમાં જે થશે તે “ભાવનગરની રીતે થશે” તેમ મે. દિવાન સાહેબે જણાવ્યું. આ શબ્દોમાં કેટલી મહત્વતા હતી, પરંપરાની આ રાજ્યની ઉદાર રાજ્યનીતિ અને પ્રજા પ્રેમનિતરતો હતો તે આપણ સમજી શક્યા નહિ; છેવટે જ્યારે તે માટે રાજ્ય તરફથી ગેઝેટ દ્વારા તેનું નામ વૉર પ્રોક્લીટ ટેક્સ નામ આપવા સાથે લડાઈની મુદત દરમ્યાન વેપાર ઉદ્યોગના થતા નફા ઉપર લેવું તેમ ઠરાવ પ્રસિદ્ધ થયો ત્યારે આપણા વ્યાપારી બંધુઓ તે માટે રાજી થયાં અને સંતોષ જાહેર કરવા નામદાર મહારાજ સાહેબ અને મહેરબાન દિવાન સાહેબની હજુરમાં ગયા; સંતોષ જાહેર કરી કુલહારથી સત્કાર કર્યો તે માટે પણ આ સભા પોતાનો આનંદ જાહેર કરે છે.

આપણે માનવું જોઈએ કે સ્વર્ગવાસી નામદાર સર પ્રભાશંકરભાઈ પટ્ટણી સાહેબે જેમ આ રાજ્યને જીવન અર્પણ કર્યું હતું વગેરે તેમ મહેરબાન દિવાન સાહેબ પોતાના સ્વર્ગવાસી પિતાને પગલે ચાલી, ઉત્તરોત્તર થયેલા મહારાજ સાહેબો અને દિવાન સાહેબોએ જે ઉદાર રાજ્યનીતિ અને પ્રજાપ્રેમના વારંવાર દર્શન આપણને કરાવ્યા છે, તે ભૂતકાળની ઉદાર રાજ્ય નીતિ અને પ્રજાપ્રેમનો તેઓ સાહેબે અનુભવ મેળવેલો હોવાથી ભવિષ્યકાળમાં પ્રજા ઉપયોગી કે રાજ્યના કોઈ પણ કાર્યમાં ઉદાર રાજ્યનીતિ અને પ્રજા પ્રેમ કદીપણ મે. દિવાન સાહેબ વિસરશે નહિ તેમ આપણે હવે નિશ્ચયપૂર્વક માનવાનું છે.

હાલમાં આપ સાહેબોને બતાવવામાં આવે છે તે “ ઇતિહાસની રૂપરેખા ” નામની એક બુક બહાર પડી છે. તેમાં વાર્તારૂપ ઇતિહાસ છે તેના લેખક મહેરબાન દિવાન સાહેબ છે, તેમાં (વેદસ વિજ્ઞાનશાસ્ત્રીના ઇંગ્રેજી અંથના પ્રથમના પ્રકરણો પરથી શરૂઆત કરવામાં આવી છે, જેમાં માળાપો અને શિક્ષકોને સુચનારૂપે) પ્રસ્તાવના છે. આવા ઇતિહાસિક અંથ લખતાં અન્ય તેને લગતા અનેક અંથોનું અધ્યયન કરવું પડે ત્યારે જ લખી શકાય, વળી તે પ્રસ્તાવના પણ સાદી, સરલ અને સુંદર ગુજરાતી ભાષામાં લખાયેલ હોવાથી મહેરબાન દિવાન સાહેબનો જેમ ઇંગ્રેજી ભાષા ઉપર કાબુ છે, તેમ ગુજરાતી ભાષા ઉપર પણ છે તેમ દેખાય છે. એક રાજ્યના દિવાનને રાજ્ય પ્રબંધના અનેક લાભના કામો કરવાના હોય છે; તેમજ વારંવાર પરદેશમાં ફર્યા કરવા છતાં આવો ઐતિહાસિક અંથ લખી શક્યા છે જેથી તેઓ સાહેબ લેખક અને સૌહાર્યકાર પણ છે. બધા રાજ્યના દિવાનો લેખકો હોતા નથી; પરંતુ ભૂતકાળનો એક દાખલો અહીં હું રજૂ કરું છું. ૧૩ મા સૈકામાં થયેલ વસ્તુપાળ મહામંત્રીશ્વર પાટણના અમાત્ય હતા. તેઓ વીર શિરૌમણી હતા, જૈન ધર્મના ક્રિયાકાંડ ધર્માનુષ્ઠાનમાં તત્પર અને કવિ-લેખક અને સાહિત્યકાર હતા. તેઓએ નરનારાયણનંદ મહાકાવ્ય, પરમાત્માની સ્તુતિઓ, અંબિકાસ્તોત્રો વિગેરે બનાવેલ છે. ધર્માભ્યુદય અંથ તાડપત્ર ઉપર પોતે સંસ્કૃત માગધી ભાષામાં લખ્યો છે જેનો ફોટો આ આપને બતાવું છું.

હવે આપની પાસે સક્ષિપ્તમાં આ સભાનો પરિચય આપવા રજા લઉં છું. આ સભાને સ્થાપન થયાં ૪૭ વર્ષ થયા છે. જે મહાપુરુષના નામથી આ સભા છે, તે શુરભક્તિ નિમિત્તે સ્મરણાર્થે

સ્થાપન થઈ છે તે અમારા શુરદેવનો આ ફોટો છે. તે પંજળના વતની ક્ષત્રીય વીર પુરુષ હતા. દોઢ સોથી બસેંહ વર્ષના ગાળા પછી (વચે નહિ) સં. ૧૯૪૨ ની સાલમાં પાલીતાણા શહેરમાં જુદા જુદા શહેરના જૈન આગેવાનો વગેરે વીશ હજાર માનવ મેદની વચે તેઓશ્રીને આચાર્ય પદવી શ્રી સંઘે અર્પણ કરી હતી. અમારા તે શુરદેવ, વાદી, કવિ, લેખક, સાહિત્યકાર સર્વ દર્શનના નિષ્ણાત હતા. તેમના લખેલા અનેક અંથો પ્રકાશમાન થયેલા છે. તેઓ સાહેબને સને ૧૯૬૨ ની ચીકાગો અમેરિકામાં મળેલી સર્વ ધર્મ પરિષદમાં આમંત્રણ મળ્યું હતું, પણ તેઓશ્રી ત્યાં જોવાથી ત્યાં ન જઈ શકવાથી મહુવા નિવાસી નરરત્ન વીરચંદ રાઘવજી ગાંધી બી. એ. બેરીસ્ટર એટ લૉ ને જૈનધર્મના તત્ત્વજ્ઞાનનો અભ્યાસ કરાવી મોકલ્યા હતા. આ મહાપુરુષના નામની આ સભા છે. સભા એક ફ્રી લાઇબ્રેરી અને વાંચનાલય ધરાવે છે, જેમાં દશ હજાર અંથો નવ વર્ગોમાં કિંમત રૂ. પંદર હજારની કિંમતના છે, પર પેપરો આવે છે અને ફ્રી છે અને જૈન જૈનેતર પ્રબંધ તેનો ખોળા પ્રમાણમાં લાભ લે છે. આ વિશાળ મકાન સભાનું પોતાનું હોવાથી આ સગવડ સારી રીતે સચવાય છે.

સિવાય હસ્ત લિખીત પ્રતો શુભારે યોગ-ણીશશેંહ સભા પાસે છે, જેની પચાસ હજાર રૂપીયા કરતાં વિશેષ કિંમત છે તે જુદું ભંડોળ છે.

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ માસિક ૪૦ વર્ષથી સભા તરફથી પ્રગટ થાય છે. જુદા જુદા વિદ્વાનોના લેખોથી પ્રશંસનીય થયેલ છે. સભામાં હાલ બાર પેટ્રો તથા જુદા જુદા શહેરોના મળી સાઝાચારશેંહ સભ્યો છે. વાર્ષિક રીપોર્ટ દર વર્ષે પ્રકટ કરવામાં આવે છે.

કેળવણીના ઉત્તેજનાર્થે બશેંહ રૂપીયા

સ્કોલરશીપના અને રૂ. ૧૨૫) જેન કન્યા શાળાને વાર્ષિક મદદના અપાય છે.

હવે સાહિત્ય પ્રકાશન-પ્રચાર સંઘ'ધી જણાવવા રજા લઉં છું; જેમાં સભાની ઉદાર નીતિ હોવાથી આજે તે માટે જૈન કોમમાં પ્રથમ દરજ્જો ધરાવે છે. આ સાહિત્ય સેવા સભા જે કરે છે, તે માટે પાટણમાં ગિરાજમાન સાક્ષરવર્ધ સાહિત્યપ્રેમી શ્રી પુણ્યવિજયજી મહારાજનો મહા ઉપકાર છે કે જેનો બદલો સભા આપી શકે તેવું નથી. તે ઉપરાંત તેઓ સાહેબના સદ્ગત દાદાશુર પ્રવર્તકજી શ્રી કાન્તિવિજયજી મહારાજ અને ગુરુવર્ધ શ્રી ચતુરવિજયજી મહારાજનો પણ તે ઉપકારમાં જળરો કાળો છે તે પણ જીવનભર સભા ભૂલી શકે નહિ. આ સાહિત્યના શુભારે સંસ્કૃત પ્રાકૃત ૬૦ તથા ગુજરાતી ભાષાંતરના દર અંથો મળી ૧૮૨ અંથો આપની સમક્ષ નિરક્ષણ કરવા આ સામે જ રજુ છે, તેનું સભાએ પ્રકાશન કર્યું છે. દોઢલાખ શ્લોકનું કામ પ્રેસમાં છે, અને કાગળની મોંઘવારીને લઈ તેટલું જ મુલતવી રાખવું પડ્યું છે. પ્રકાશન અંથોમાં અમારા ધર્મશુરઓ, ભંડારો, દર્શનશાસ્ત્રના યુરોપીયન વિદ્વાનો અન્ય અત્રે અને બહારગામના સાક્ષરો સાહિત્ય રસીકોને મળી અત્યાર સુધીમાં રૂ. ૨૨૦૦૦) બાવીશ હજારના અંથો ભેટ આપ્યા છે. લાઈફ મેમ્બરોને ભેટ આપ્યાની સંખ્યા બહુ છે. અમારા આ સાહિત્યની કિંમત માટે એક પ્રસંગ રજુ કરવા માંગુ છું. સં. ૧૯૬૦ ની સાલમાં અમારી શ્રી જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા કે જેના આત્મા અમારા વડિલ બંધુ કુંવરજીભાઈ અહિ બેઠા છે, તેની જ્યુબીલીના પ્રસંગે સર્વ પ્રકારના સાહિત્ય નિષ્ણાત શ્રીયુત આનંદશંકર બાપુભાઈ ધ્રુવસાહેબ પધાર્યા હતા. તેઓ સાહેબને અને સ્વર્ગવાસી નામદાર પ્રભાશંકરભાઈ પટ્ટણી

સાહેબને સભાનું સાહિત્ય પ્રકાશન અને સભાનું અવલોકન કરવા વિનંતિ કરતાં પધાર્યા. સર્વ પ્રકારના સાહિત્ય અને તેમાં શું વિષય છે તે જણાવતાં મહેરબાન ધ્રુવ સાહેબે કહ્યું કે તમારા સાહિત્યમાં એક અપૂર્વ વસુદેવ હિંદિ અંથ હસ્ત લિખિત છે તે કોઈ જૈન છપાવતું નથી, આવું સુંદર સાહિત્યનું પ્રકાશન નથી થતું તે જોઈને મને ખેદ થાય છે. પટ્ટણી સાહેબ આ અંથ ઇતિહાસિક પ્રાચીનમાં પ્રાચીન અંથ છે તે જૈન સંસ્થા છપાવશે તેણે અપૂર્વ સાહિત્ય સેવા કરી છે, એટલું જ નહિ પરંતુ ખરી સાહિત્ય સેવક સંસ્થા હું તો તેને જ માનું! અમારા તરફથી સેક્રેટરીએ જણાવ્યું કે સાહેબ! આ સભાએ તેના બે ભાગ છપાવ્યા છે આ આપની પાસે રજુ કરે છું. તેઓશ્રી ઘણા ખુશી થયા અને તે અંથ માટે વિશેષ હકીકત જણાવવા માગતાં તે સંઘ'ધી હકીકત જણાવવામાં આવી. ઉપરોક્ત બંને પ્રકારના અંથો સંઘ'ધી ટુંકી હકીકતો જણાવતાં બંને સાહેબો ખુશી થયા અને બીજે દિવસે પ્રજ્ઞની જાહેર સભા જેમાં પાંચ હજાર માનવ મેદની હતી, તેમાં આ સભાના ઉપયોગી સાહિત્ય પ્રકાશન માટે મહેરબાન આનંદશંકરભાઈએ મુક્ત કંઠે પ્રશંસા કરી હતી. મહેરબાન સાહેબો! દરેક સાહિત્ય સંઘ'ધી હકીકત રજુ કરવાનો અત્યારે વખત નથી તેથી આટલો પરિચય આપની પાસે રજુ કર્યો છે.

મહેરબાન સાહેબો, આપનો ઘણો વખત લીધો છે. છતાં રાજેશ્રી ભોગીલાલભાઈને માનપત્ર આ સભા કેમ આપે છે તે મુદ્દાની હકીકત હવે આપની પાસે રજુ કરે છું.

શ્રી ભોગીલાલભાઈ સન્નજન, મિલનસાર, માયાળુ અને નિખાલસ દિલના છે. લક્ષ્મી સંપાદન થયા પછી વધારે નમ્ર, લઘુ અને સર્વ

પ્રિય બન્યા છે. પોતાના તાળાના માણસોની કાયમની રાહત માટે મીલમાં દવાખાનું, પ્રસૂતિગૃહ બનાવી તેઓ ઉપર વાતસલ્ય લાવ પ્રગટ કર્યો છે.

રાજેશ્રી લોગીલાલભાઈએ ગઈ શાલમાં મીલ તરફથી એક સારી રકમ ભરી, પ્રયત્ન વડે એક લાખ રૂપિયા ઉપરાંતની રકમ એકઠી કરી, તેનો સુંદર વહીવટ કરવામાં સારો ભાગ લઈ માનવરાહત સમિતિ નિમી ભાવનગરની જનતાને રાહત આપી છે, તેથી તેમજ પ્રજાની કોઈ કોમના માણસને પણ બનતી રાહત આપવા ચુકતા ન હોવાથી પ્રજાપ્રિય પણ થઈ પડ્યા છે.

શ્રીચુત લોગીલાલભાઈની અનેક બાબતોમાં સખાવતો અને સુંદર કાર્યવાહી જાણી, રાજ્યે પણ તેમની સેવાઓની કદર કરી ધારાસભાના માનનીય સભ્ય તેમજ બીજા અન્ય સેવાના કાર્યોમાં પણ પ્રજાકીય સભ્ય તરીકે નિમ્નોક કરી કદર કરી છે જેથી આ રાજ્યના માનનીય શહેરી થયા છે.

જૈન સમાજના ઉદ્ધાર માટે પણ તેઓની શુભ ભાવના જાણીતી છે. દેવ, શુરુધર્મની સેવાના અહિં તેમજ બહારગામથી ટીપ, ફંડ જે આવે તેમાં ફાળો આપવા ચુકતા નથી, એવું એક કાર્ય નથી કે જેમાં તેઓશ્રીનો ઉદ્ધાર ફાળો ન હોય; વળી કેળવણીના ઉત્તેજનાર્થે તેમજ તેમની જ્ઞાનગી સખાવતો પણ જણાય છે. કુટુંબના માણસને પણ સુચના છે કે ઘેર આવેલ અતિથિને ખાલી હાથે ન જવા દેવો.

મનુષ્ય પ્રત્યેનું અનુકંપાનું દૃષ્ટાંત એક તાબું આપ સાહેબો પાસે રજુ કરું છું. થોડા દિવસ પહેલાં નામદાર દિવાનસાહેબના સત્કારથી પોતાના બંગલે પાર્ટી આપી હતી, તે વખતે કલકત્તાના ભૂખમરા અને મર-

ણની કરુણ કથા સાંભળી તેજ વખતે એક શહેરીને શોભે તેવી રીતે રૂા પાંચહજારની રકમ (જે કે આજ સુધી મીલના અને તેમના કુટુંબના મળી રૂા. નવ હજાર) આપવાની ઉદારતા બતાવી અને ભાવનગરમાં પહેલ કરવાનું માન રાજેશ્રી લોગીલાલભાઈ ખાટી ગયા છે. તેઓશ્રીની એ સારા મુદ્દતની તે સખાવતથી અત્યારે તે ફંડ ત્રીશ હજારે અહીં પહોંચ્યું છે. અહિં અને મહાલો થઈ રૂપિયા પચાસ હજાર થશેજ તેથી આ વખતે ઇનકમટેક્સ નહિ લેવા ઠરાવથી થયેલ બચતનો બંગાળ રાહત ફંડમાં ઉપયોગ કરવા સર્વે વ્યાપારી ભાઈઓને વિનંતિ છે. તેમજ રૂપિયા પચાસ હજાર આપણા કૃપાળુ મહારાજ સાહેબ કૃપા કરી આ ફંડમાં આપે એમ આપણી પ્રજાની વતી નામદાર દિવાન સાહેબને વિનંતી કરવાની છે. તે એક લાખ રૂપિયાનું અનાજ જેમ બને તેમ જલદી ત્યાં પહોંચે તેમ પ્રબંધ કરવા ભાવનગર શહેરને શોભે તેમ રાજ પ્રજાએ મળી યોજના જલદી કરવી કે જેથી બીજા રાજ્યને અનુકરણીય થઈ પડે.

મહેરબાન સાહેબો, રાજેશ્રી લોગીલાલભાઈમાં એક વિશિષ્ટતા છે, તે એ કે જ્યારે કોઈ બંધુને લક્ષ્મીદેવી પ્રસન્ન થાય ત્યારે તે અહંભાવી, વૈભવી, અને મોજશોખમાં પ્રથમ પડે છે, ત્યારે શ્રીચુત લોગીલાલભાઈ વધારે નમ્ર વધારે સરલ અને વધારે સેવાભાવી બન્યા છે. લક્ષ્મીદેવી પ્રાપ્ત થયા પછી તરત જ વૈભવને જોણુ કરી, લક્ષ્મીને અસ્થિર માની સુકૃત, દયા અને સેવાના કાર્યોમાં પોતાની લક્ષ્મીનો છુટા હાથે ઉપયોગ કરી આત્મ કલ્યાણ સાધી રહ્યા છે તેથી આવો દાખલો અહિં જૈન સમાજ પ્રથમ અને અનુકરણીય છે, તેથી જ તેઓ જૈન સમાજમાં નરરતન થયા હોવાથી અત્રેના જૈન સંઘના માનપત્રને લાયક બન્યા છે; તે ગમે

ત્યારે બનો; પરંતુ આવા પુણ્ય પ્રભાવક શ્રાવક કુળભૂષણ, શ્રીયુત ભોગીલાલભાઈ આ સભાના માનનીય પેટ્રન હોવાથી તેઓના ઉપરોક્ત સુકૃત્યો જોઈ તેઓશ્રીને સત્કારવા આ માનપત્ર આ સભા આજે આપે છે.

મહેરબાન સાહેબો, મેં ધાર્યા કરતાં આપનો વધારે વખત લીધો છે, તેથી તેમજ હું વ્યાપારી વર્ગનો અદ્યક્ષ મનુષ્ય હોઈ મારા નિવેદનમાં કંઈ પણ વધારે જોઈએ જાણીએ હોય તો ક્ષમા માગી બેસી જવાની રજા લઉં છું.

ત્યારબાદ સેક્રેટરીએ પ્રભાત કળા મંડળ કંપનીના માલેક હરિભાઈ અત્રે આવેલા છે, તેઓ જૈન ઇતિહાસના ચમકતા તારાઓ વસ્તુપાળ તેજપાળ કે જે રાજ્યના મંત્રીશ્વર હતા, તે રાજ્યની સમગ્ર પ્રજા ઉપર તેઓશ્રીનો સામાજિક પ્રેમ, સેવા અને ભાવના એટલી બધી ઉત્તમ હતી કે તેઓના સામાજિક કાર્યવાહીનો પ્લોટ રંગભૂમિ ઉપર મૂકવા માગે છે અને તેઓ સાહિત્યરસિક છે. જૈન ધર્મની કોઈપણ પ્રકારની લાગણી દુખાવ્યા વગર સામાજિક અનુકરણીય ઉત્તમ કાર્યો રજૂ કરવા માગે છે. એમ જણાવ્યા બાદ પ્રભાત કળા મંડળના માલેક શ્રી હરિભાઈ ભટ્ટે સભા સાથેના પોતાના પરિચય અને પ્રાસંગિક આનંદનો ઉલ્લેખ કરી, જૈન ઇતિહાસના ચમકતા પાત્રોને રંગભૂમિ પર રજૂ કરવાની ભાવનાથી પોતે વસ્તુપાળનો પ્લોટ તૈયાર કરી રહ્યા છે તે માટે સમયોચિત વિવેચન કર્યું હતું. બાદ ડો. જસવંતરાયે મેળાવડાને અંગે સુબારકળાહીના અમદાવાદથી ભલુભાઈ દેશાઈ, અને સ્થાનિક રા. મેતીચંદ ઝવેરભાઈ મારતર તેમજ વોરા જુઠાભાઈ સાકરચંદનો સંદેશો વાંચી સંભળાવ્યો હતો, જે પછી

કવિ રેવાશંકર વાલજીએ સમયોચિત કાવ્ય સંભળાવ્યું હતું.

ત્યારબાદ શેઠ શ્રીયુત કુંવરજી આજુ-દજીએ જણાવ્યું કે:—

ભાઈશ્રી ભોગીલાલભાઈએ પોતાના માયા-ગુપણથી અને ઉદારદિલથી જૈન સમાજનો જ નહીં પરંતુ ભાવનગરના શહેરીજનોનો પ્રેમ મેળવી લીધો છે.

ચિત્ત, વિત્ત અને પાત્ર એ ત્રણેનો સુયોગ થાય તેને સુપાત્રદાન કહેવામાં આવે છે, એટલે આ માનપત્રના મેળાવડાને તે કોટીમાં મૂકી શકીએ. ભોગીલાલભાઈ પાત્ર છે, મે. દિવાન સાહેબ મેળાવડાનું પ્રમુખસ્થાન સ્વીકારે છે અને શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા માનપત્ર આપે છે તે ત્રિવેણીનો સંગમ છે. ભોગીલાલભાઈ માટે વિશેષ ધડું તો તેઓ મે. દિવાન સાહેબ અને હું એકજ છીએ વળી પ્રજા અને રાજ્યને મળીને ઉભયનું હિત જળવાય તેવી રીતે જ દરેક કાર્ય કરવા તેમાં ભાવનગરની શોભા છે.

મારી તમને ભલામણ છે કે ભોગીલાલભાઈનું અનુકરણ કરો અને પ્રાપ્ત લક્ષ્મીનો તેમની રીતે સફળ્ય કરો. અત્યારે દ્રવ્યની સાર્થકતા કરવાનું ખરું ક્ષેત્ર બંગાળનું છે. મે. દિવાન સાહેબે તમોને મન્કમટેક્સમાંથી બચાવી લીધા છે તો તમારા પૈસાનો ફાળો આવા કાર્યમાં આપો. છેવટે જણાવીશ કે ભોગીલાલભાઈ આવા કાર્યો સવિશેષ કરતા રહે મે. દિવાન સાહેબ આવા પરમાર્થના કાર્યોમાં ફાળો આપી પ્રજા પ્રિયતામાં વધારો કરે એટલું કહી બેસી જવાની રજા લઉં છું.

બાદ સભાના સેક્રેટરી શ્રીયુત વિઠ્ઠલદાસ મૂ. શાહે મે. ભોગીલાલભાઈને આપવાનું માનપત્ર નીચે પ્રમાણે વાંચી સંભળાવ્યું હતું.

જૈન નરરત્ન શેઠ ભોગીલાલભાઈ મગનલાલ મીલવાળા

મહોદય પ્રેસ-ભાવનગર.

શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રીયુત ભોગીલાલભાઈ મગનલાલ મીલવાળા, ભાવનગર.

આત્મીય અંધુ,

આપની ઔદ્યોગિક કાર્યકુશળતા, જાહેર સેવાની અનેકવિધ કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિ, જૈન સમાજની પ્રગતિ માટે ઉચ્ચ ભાવના, ગરીબો પ્રત્યેની અનુકંપા વિગેરે ગુણો જોઈને અમેને જો હર્ષ ઉત્પન્ન થયો છે તે આ માનપત્રદ્વારા પ્રદર્શિત કરવાની આ ઉત્તમ તક હાથ ધરીએ છીએ.

આપે સામાન્ય કુળવણી પામી, સામાન્ય સંયોગોમાં ઊછરી આપણળ અને કામની સતત ચીવટ અને ધગશથી મીલ સ્થાપી કાઠિયાવાડના ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રમાં અજોડ નામમા મેળવી છે અને કાઠિયાવાડમાં પણ દુનિયત ઉદ્યોગ માટે અજોડ ક્ષેત્ર છે તે બતાવી આપ્યું છે; તેમજ પોતાના કારીગરોને કેવી રાહત આપવી જોઈએ તે પ્રસ્તુતિગૃહ, દવાખાના વિગેરે સ્થાપી આપે અન્યને દાખલો લેવાનો માર્ગ બતાવ્યો છે.

ભાવનગરની આમજનતાને માટે આપના શુભ પ્રયાસો જાણીતા છે. ભાવનગરના ઇતિહાસમાં અજોડ એવું માનવરાહત ફંડ ઊભું કરી, તેનો સુંદર વહીવટ કરી બતાવી એક સાચા સેવાભાવવાળો શું કરી શકે છે તે આપે બતાવેલ છે.

જૈન સમાજના ઉદ્ધાર માટે પણ આપની શુભ ભાવના એવી જ જાણીતી છે. આપના ગુપ્તદાન અને આપની અનુકંપા ગરીબોને તથા મધ્યમ વર્ગના કુટુંબોને આશિર્વાદ સમાન છે.

ભાવનગરની કાઠપણ શુભ પ્રવૃત્તિમાં આપનું અગ્રસ્થાન જ હોય છે, અને આપની રાહબરી નીચે દરેક પ્રવૃત્તિનું સુંદર પરિણામ આવે છે.

ભાવનગર રાજ્યમાં પણ આપનું ગૌરવવંતું સ્થાન છે. અને રાજ્યે પણ આપની સેવાઓની કદર કરી ભાવનગર રાજ્યની ધારાસભાના માનનીય સભ્ય, સિવિલ ડીફેન્સ બોર્ડના મેમ્બર, સિવિક ગાર્ડના ઓનરરી ટ્રેનર, રેક્યુલું કમિટીના ચેરમેન નીમેલ છે. તેમજ પ્રજા પક્ષે આપ કાઠિયાવાડ મીલ ઓનર્સ એસોસિએશનના ઉપપ્રમુખ, તળાજી તીર્થ કમિટીના પ્રમુખ, ભાવનગર પાંજરાપોળના ઉપપ્રમુખ, વનિતા વિશ્રામના સભ્ય, શેઠ જિનદાસ ધર્મદાસની પેઢીના પ્રતિનિધિ છો.

ઉપરોક્ત સેવા, ઉદારતા, અનુકંપા વિગેરે સદ્ગુણો સાથે સંસ્કાર અને સાહિત્યના પણ આપ પ્રેમી છો. આત્મકલ્યાણના પાન કરાવતી ગુરુભક્તિ નિમિત્તે સ્થાપન થયેલ સાહિત્યની પરખ સમી આ સભાને પોતાની માની તેના વિકાસમાં ફાળો આપવા આપ આ સભાના પેદ્રન થયા છો, તે આ સંસ્થાને મન મહદ્ ગૌરવનો પ્રસંગ છે અને આશા છે કે, સભાના જ્ઞાનોદ્ધાર અને અનેકવિધ પ્રાચીન સાહિત્યના ઉદ્ધારમાં આપનો સહકાર પ્રેરણાત્મક બની રહેશે.

અમેને આશા છે કે આ સભા સાથેના હવે પછીના આપના સંબંધને વિશેષ ઉજ્જવળ કરી બતાવશો; સાથે આપ દીર્ઘાયુ થઈ શારીરિક, માનસિક, આધ્યાત્મિક, અને આર્થિક સંપત્તિઓ દિવસાનુદિવસ વિશેષ વિશેષ મેળવવા ભાગ્યશાળી બનો, એવી પરમ કૃપાળુ પરમાત્માની પ્રાર્થના કરવા સાથે આ માનપત્ર ભાવનગર સ્ટેટના મુખ્ય દિવાન સાહેબ શ્રીયુત અનંતરાય પ્રભાશંકર પટ્ટણીના શુભ હસ્તે આપને એનાયત કરતા આનંદ વ્યક્ત કરીએ છીએ.

આત્માનંદ ભવન ભાવનગર. તા. ૧૮-૮-૪૩, સંવત ૧૯૯૮ ના ભાદરવા વદિ ૫ શનિવાર.

શેઠ ગુલાબચંદ આણંદજી
પ્રમુખ શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા.
તથા અન્ય સભાસદો

અનંતરાયભાઈ પ્રભાશંકર પટ્ટણી.
મુખ્ય દીવાન સાહેબ, ભાવનગર સ્ટેટ
મેળાવાડાના પ્રમુખ.

માનપત્ર વંચાઈ રહ્યા બાદ પ્રમુખ શ્રી ગુલાબચંદલાઈએ રૂપાના કાર્ડકેટ સાથે માનપત્ર મે. દિવાન સાહેબને આપતાં મે. દિવાન સાહેબના મુખારક હસ્તે શેઠ ભોગીલાલભાઈને કુલહાર સાથે અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું. અને તરત જ તે સુપ્રસંગે છબી લેવરાવવામાં આવી હતી.

ત્યારબાદ શેઠશ્રી ભોગીલાલભાઈએ માનપત્રનો સ્વીકાર કરતાં જણાવ્યું કે—

મહેરબાન દિવાન સાહેબ, આત્મીય ખંધુઓ તથા સદ્ ગૃહસ્થો,

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા જેવી સંસ્થા મને માનપત્ર આપે, તે મારી જીંદગીનો સુવર્ણ દિવસ ગણાય. જૈન શાસ્ત્રનું માફ કેટલું જ્ઞાન છે તે હું જાણું છું, મને તો તેના કક્ષાની પણ ખબર નથી તેમ કહું તો ચાલે; પરંતુ ભાવનગરના જૈનોએ મને પોતાનો કરી લીધો છે. માનપત્રમાં મારી અનેક રીતે પ્રશંસા કરી મને મોટો કરી બતાવ્યો છે, તે માટે ઉપકાર માતું છું. મને ભાવનગરમાં આવ્યા લગભગ અગીયાર વરસ થયા, તેમાં પ્રથમના છ સાત વર્ષ તો મેં મીલની વ્યવસ્થામાં કાઢ્યા. છેલ્લા ચારેક વર્ષથી જાહેર જીવનમાં ભાગ લેવાનું શરૂ કર્યું છે, પરંતુ તેટલા ટુંકા ગાળામાં, મને બધા તરફથી પ્રેમ અને સુંદર સહકાર જ મળ્યા છે. હું જાણે વરસોથી, ભાવનગરમાં રહેતો હોઉં, અને ભાવનગરનો જ વતની હોઉં તેમ અપનાવી લીધો છે; એટલે હું તો તમારા બધાનો રૂણી છું.

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા, જે સુંદર કામકાજ કરી રહી છે, તેની જાણ, મને થોડા વખત ઉપર થઈ, અને તેનો પેટ્રન થવા લલચાયો. શેઠ ગુલાબચંદલાઈ જેવા, અનુભવી, અને બાહોશ માણસ, સભાના પ્રમુખ સ્થાને

છે, અને કમિટીના ગૃહસ્થો પણ સુંદર સહકાર આપે છે. આવા બાહોશ સુકાનીઓના હાથે સભાનો વિકાસ થાય જ. રા. રા. વલ્લભદાસભાઈ સભાના મંત્રી તો, સભાના પ્રાણ છે. કાંઈપણ આર્થિક કે બીજા સ્વાર્થ સિવાય, સભાની, અને અન્ય જૈન પ્રવૃત્તિઓની, વરસોથી સેવા કરે છે, અને જૈન સાહિત્ય કેમ વિકસે, તેનું હંમેશાં ચિન્તન કરે છે. તેમણે આખી જીંદગી જૈન ગુરુકુળ તથા જૈન આત્માનંદ સભામાં ગાળી છે, અને હજી આ વયે પણ, એક યુવાનને લખાવે, તેવી ખંત અને ચીવટથી એકઠાઈ કામ કર્યા કરે છે. તેમને મારા ખાસ અભિનંદન છે.

માફ ક્ષેત્ર જ તદ્દન જીરું છે. નાનપણથી જ મીલના કામકાજમાં મોટો થયો છું. છેક સોળ વરસની ઉંમરનો હતો. ત્યારથી જ મીલમાં એક કારીગર તરીકે જોડાઈને જીંદગીની શરૂઆત કરી છે. એટલે સાહિત્ય સંબંધી માફ જ્ઞાન બહુ જ અદ્ય છે. પારકા માટે બને તેટલી સેવા કરવી તેટલું જ હું તો સમજું છું. છતાં તમે મને આજે સભા તરફથી માન આપો છો તો માફ મહા ભાગ્ય.

આપણા મહેરબાન દિવાન સાહેબે આજે આંહી પધારી મને પણ આભારી કર્યો છે, ફરી આપ સર્વ ભાઈઓનો ઉપકાર માતું છું.

બાદ મે. દિવાન સાહેબે જણાવ્યું કે લોકોનું ભાગ્ય સુધરે, લોકપ્રવૃત્તિમાં મદદ કરે એવાં સારા માણસો જમાને જમાને થતાં આવે છે. હું ભાગ્યશાળી છું કે એવા એક સજ્જનને માનપત્ર આપવામાં હું આજે જોડાયો છું.

ભોગીલાઈ માટે મારે કહેવું નથી. કારણ હું તેમની સાથે જોડાયો છું. એમ છતાં એક વાત કરીશ. સદ્ગત પૂ. પિતાશ્રી કહેતા હતા કે ધનપતિ બે બતના હોય, એક ધનપતિ અને

ધન-દ્રુસ્ટી, ધનપતિ ધન મેળવી જાણે અને બીજા તેને વાપરી જાણે, જ્યારે ધનના દ્રુસ્ટી મેળવીને તે જાણવી રાખે. ભોગીલાલભાઈ લક્ષ્મીના પતિ છે, તે કરતા મારે વધારે કહેવાનું નથી.

આ સભામાં હું પ્રથમ વાર આવું છું. સભાનો પરિચય આજે જ **વલ્લભદાસભાઈ**એ કરાવ્યો છે, તેનું પ્રકાશન સાહિત્ય મારી સામે છે. તે મેં જોયું. જોઈ ઘણા ખુશી થયો છું, વલ્લભદાસભાઈએ આજે જ મને તે સંબંધી માહેતી આપી છે એટલે તે મારે આજે વિશેષ નહિ કહી શકું. સભા પાસે એક સારી લાય-બ્રેરી છે તેમ મેં જોયું છે. લાયબ્રેરી એ વિચારોનું ભંડોળ છે. અને ઇતિહાસમાં મોટા મોટા પુરૂષો જે થઈ ગયા તેમના હૃદયમાંથી જે પ્રેરણા નીકળી તે જોયો લખી ગયા અને એમણે તો આત્માનો આનંદ અનુભવ્યો અને તેમના એ હેતુને આપણે જાણીએ તો આપણે આપણા આત્માને પણ આનંદ થાય. અહિં જે સંસ્કૃત પ્રાકૃત સાહિત્ય છે તે તો વિદ્વાનો સમજી શકે તે આ જમાનામાં બધા ન સમજી શકે, પરંતુ અત્યારે જે જાતનું સાહિત્ય નીકળી રહ્યું છે તે ઉપરથી તેમ થોડા સમય પહેલાં અત્રેની કોલેજમાં ગુજરાતી સાહિત્યનું પ્રદર્શન ભરવામાં આવેલ. આ પ્રદર્શન જેમણે જોયું હશે, અને તેમાંના ગુજરાતી સાહિત્ય અને તેના વર્ગીકરણને જેણે અભ્યાસ કર્યો હશે તેને એ સાહિત્ય અને સભાના સાહિત્ય વચ્ચે કોઈ સંબંધ નથી, જમીન-આસમાનનો ફેર સમજાયો હશે. ઇશ્વરની કૃપા એટલી કે તે લખનારને લખતા જે આનંદ થયો હશે તે આપણને થાય તો સાફ. પરંતુ કોઈ પણ

સ્થિતિમાં આત્માને વિશેષ આનંદ કેમ લઈ શકાય એ જાણત ઉપર આ સભાને વિચાર કરવાનું સોંપુ છું.

છેવટ સભાના સંચાલકને હું અભિનંદન આપું છું અને આટલું કહી સભાનો આભાર માનું છું અને ભોગીલાલ શેઠને મારા પોતાના અભિનંદન આપુ છું.

છેવટે મહેરજાન દિવાન સાહેબનો ફૂલહારથી સભાની વતી પ્રમુખ સાહેબે સત્કાર કર્યા બાદ પ્રમુખ શેઠશ્રી **ગુલાબચંદભાઈ**એ સર્વેનો ઉપકાર માનતાં જણાવ્યું કે, આવી સખત ગરમી માં ઘણી ગીડહી થઈ ગઈ, એવી નાની જગ્યામાં આપને કંટાળો આવે તેવી રીતે મારે આપને બેસાડવા પડ્યા છે, તે ફક્ત અમારો એવો આગ્રહ કે અમારી સભાના પોતાના મકાનમાં આપના પગલા આવા શુભ પ્રસંગે જ થાય તેવી ઇચ્છાથી આપને આવી તસ્દી આપી છે. મહેરજાન દિવાન સાહેબ, અન્ય અધિકારી વર્ગ, વેપારી વર્ગ અને મારા સ્વધર્મી સભાસદ બંધુઓએ અમારા આમંત્રણને માન આપી જે તસ્દી લીધી છે તેનો આભાર માનું છું. મહેરજાન ભોગીલાલભાઈ ઉદાર ગૃહસ્થ સજ્જન છે અને અમારી વિનંતીથી આ સભાના પેટ્રન (સુરખી) થયા છે, તેમને આ માનપત્ર આપવા અમારી છ માસથી મહેનત હતી, તેઓ કોઈ રીતે હા પાડતા નહોતા, છેવટે કબુલ થાય ત્યારે પાર્ટી લેવાની અને છેવટે એકલો આઈ-સ્ક્રીમ લેવાની પણ ના પાડી જેથી આપનું તે સ્વાગત અમો કરી શક્યા નથી તેથી દરગુજર કરશો અને છેવટે આપ સર્વેએ લીધેલ તસ્દી મારે ફરી એકવાર આભાર માનું છું.

.....વર્તમાન સમાચાર.....

જાંડિયાલાલગુરુ (પંચમ)

પંચમ શ્રી સંઘના પ્રાણ આચાર્યવર્ય શ્રી-મદ્વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજ પોતાની શિષ્ય-પ્રશિષ્યાદિ મુનિમંડળી સહિત જાંડિયાલાલગુરુ નગરમાં ચાતુર્માસ બિરાજમાન છે.

આચાર્યશ્રીના સદુપદેશના પ્રભાવથી શ્રાવણ કૃષ્ણા પંચમીના શુભ મુહૂર્તે શ્રીમદ્વિજયનાંદસૂરિ જૈન ગુરુમંદિરનો પાયો નાખવામાં આવ્યો-શીલા-ન્યાસ થયો.

લાલા હંસરાજજી રોશનલાલજી જૈન દુગડે શ્રી ગુરુમંદિરના માટે પોતાની બે કનાલ જમીન ભેટ આપી અને શ્રી સંઘે પણ ઉત્સાહ અને ઉદારતાથી રકમો લખાવી છે.

આચાર્યશ્રીજીના નેતૃત્વમાં પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણાપર્વ ધણા જ ઉત્સાહ અને સમારોહથી આરાધન કરવામાં આવ્યા હતા.

રથયાત્રા-શ્રી કલ્પસૂત્રનો વરઘોડો સમારોહથી નીકળ્યો હતો.

શ્રી પર્યુષણાપર્વ આરાધવા સારુ પંચમજરના તેમજ પંચમ બહારના અને વેપારાર્થે આવેલા ગુજરાતી-કાઠિયાવાડી ભાઈઓ દોઢ હજાર પધાર્યા હતા. બહારથી પધારેલા સાધર્મિક ભાઈબહેનોની લાલા કૃપારામજી બનારસીદાસજી જૈન દુગડે શ્રાવણ વદિ દશમીથી ભાદરવા સુદિ છઠ્ઠ સુધી ભોજનથી ભક્તિ કરી હતી. લાલા બનારસીદાસજીના સુપુત્રો લાલા કિશોરીલાલજી, સાદીલાલજી, નિરંજનદાસજી

ઇન્કલાબચંદજીને પંચમ શ્રી સંઘના તરફથી પટ્ટી-નિવાસી લાલા સુન્દરદાસજી તથા લાલા કપૂરચંદજી દુગડે અને જાંડિયાલા શ્રી સંઘના તરફથી લાલા ટેકચંદજી માલેકશે સોનેરી હાર પહેરાવી સન્માન કર્યું હતું અને લાલા સોમામલજી મુનીલાલજી જૈન લોઢાએ એક હજાર રૂપિયા સેવાર્થે આપી શ્રી સંઘને ઉત્સાહ વધાર્યો હતો.

આચાર્યશ્રીજીના સદુપદેશથી બંગાળ અને મેવા-ડના આપદગ્રસ્ત બંધુઓની સહાયતાર્થે સારો ફાળો એકત્રિત કરવામાં આવ્યો. આ ફાળો આખા પંચમમાં ઉઘરાવી શ્રી આત્માનંદ જૈન મહાસભા પંચમ મોકલાવી આપશે.

અમૃતસરનો શ્રી સંઘ ઉઘાડે પગે ચાલી ક્ષામણાર્થે આવ્યો

અમૃતસરનો શ્રી સંઘ ગુજરાતી, કાઠિયાવાડી, કચ્છી ભાઈઓ આદિ જે વેપાર માટે આવેલા તે પણ સંમિલિત હતા. ઉઘાડે પગે ચાલી ભા. સુ. છઠે આચાર્યશ્રી આદિ મુનિમંડળને વંદનાર્થે એવં ક્ષામણા માટે આવ્યો હતો.

યાત્રુ મોહનલાલજી વઝીલ, લાલા ટેકચંદજી, બનારસીદાસજીના પ્રસંગોચિત ભાષણો થયા હતા. આચાર્યશ્રીજીએ ફરમાવ્યું હતું : 'કે આજની આઘટના જૈન ઇતિહાસમાં અકિત રહેશે. ઉઘાડે પગે ચાલીને આવવું અને ક્ષામણ કરવા આ સૌભાગ્ય અમૃતસરના શ્રી સંઘને સૌથી પ્રથમ જ મળ્યું છે.'

લાહોર ગુજરાંવાલા આદિના શ્રી સંઘે પણ ક્ષામણાર્થે આવી ગયા હતા.

શ્રી જગદ્ગુરુદેવની જયંતી

ભા. સુ. અગિયારસે આચાર્યશ્રીજીની અધ્યક્ષતામાં જગદ્ગુરુદેવ શ્રી વિજયહીરસૂરીશ્વરજી મહારાજની જયંતી સમારોહથી ઊજવવામાં આવી. હેડમાસ્તર જયચંદભાઈએ શ્રી જગદ્ગુરુદેવનું જીવનચરિત્ર સુંદર છટાદાર ભાષામાં સંભળાવતાં, જૈન સાધુઓના આચાર, સૂરિજીએ સત્રાટ અકબર આદશાહ ઉપર પાડેલી છાપ, અકબર આદશાહની વિનંતીથી મનુષ્યો અને પશુઓના હિત માટે એઓએ કરેલી માંગણી વગેરે વગેરે બાબતો સારી રીતે છણી હતી.

પં. સરસ્વતીનાથજી અને જમનાદાસજીના વિવેચનો થયા બાદ આચાર્યશ્રીજીએ ઉપસંહાર કરતા શ્રી જગદ્ગુરુદેવમાં રહેલી ખૂબીઓ, એમના ચમત્કાર આદિ બાબતો પર પ્રકાશ નાંખી માંગલિક સંભળાવ્યું હતું.

ભા. સુ. તેરસે શ્રી આદીશ્વર પ્રભુના દેરાસરે ચાર પ્રભુપ્રતિમા ધિરાજમાન કરવામાં આવી હતી.

ભઠંડા

આચાર્ય શ્રીમદ્વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજની આજ્ઞાવર્તી પ્રવર્તકણી વિદુષી સાધ્વીજી શ્રી દેવશ્રીજી, હેમશ્રીજી આદિ ઠાણાં બિઠાનેર પધારતાં અહીં (ભઠંડે) પધાર્યા, અહીં જ ચૈમાસુ કયું.

પંજાબમાં ઉપ્યુદેશન.

જાડિયાલાગુરુમાં આચાર્યવર્ધ શ્રીમદ્વિજયવલ્લભ-સૂરીશ્વરજી મહારાજને વાંદવા અને ગોડવાડ-મારવાડ પધારવા માટે વિનંતી કરવા શ્રી પાર્શ્વનાથ જૈન વિદ્યાલય-વરકાણા અને ગોડવાડ મહાસંમેલનના પ્રમુખ શેઠ મૂળચંદજી તથા વિદ્યાલયના સેક્રેટરી શેઠ નિહાલચંદજી-જેઠપુર સ્ટેટ કાઉન્સિલ મેમ્બર, વરકાણા તીર્થ જીર્ણોદ્ધાર કમિટીના સેક્રેટરી શેઠ જેઠમલજી આદિ ૪૦ સદ્ગુહસ્થોનું ઉપ્યુદેશન આપ્યું હતું. વ્યાખ્યાનની ભરસામાં ઉપ્યુદેશને ઊભા થઇ આચાર્યશ્રીજીને મારવાડ-ગોડવાડ પધારવા સારુ

સાગ્રહ સાદર વિનંતી કરી હતી. જવાબમાં આચાર્ય શ્રીજીએ જેવી ક્ષેત્રપર્યાટના ફરમાવ્યું.

રાતના શેઠ મૂળચંદજી સાહેબની અધ્યક્ષતામાં ખાસ સભા ભરવામાં આવી. પં. રામકુમારજી, ભંશાલી ગંપતરાજજી, માસ્તર ચંદનમલજી આદિના સુંદર ભાષણો થયા હતા. વરકાણા, ફાલના વિદ્યાલયોના વિદ્યાર્થીઓના ગાયનો-ખેલો આદિએ પંજાબી-ઓના મન મોહી લીધાં હતાં !

ઉપ્યુદેશને ત્રણ દિવસ રોકાઇ પૂજા-પ્રભાવના કરી. અને શીલાંબાઈએ શ્રી મંધના પ્રત્યેક ઘરે એક એક રૂપિયો અને શ્રીફળની લહાણી કરી હતી.

ઉપ્યુદેશન અત્રેથી વિદાય થઇ અમૃતસર, શિયાલકોટ, ગુજરાંવાલા આદિ નગરોના દેરાસરોના દર્શન કરી પાછું સાનંદ વિદાય થયું હતું. પંજાબના ભાઈ-ઓએ ઉપ્યુદેશનનાં સુંદર સ્વાગતો કર્યાં હતાં. ઉપ્યુદેશને આપેલ દાનની યાદી નીચે પ્રમાણે છે.

૧૦૦૧ શાહ મૂળચંદજી, સાદડી-ગુરુમંદિર જાડિયાલાને
૨૦૦૧ ગોડવાડ શ્રીમંથ તરફથી, શિયાલકોટ દેહરાસરને
૧૦૦૧ શાહ મૂળચંદજી-શ્રી આત્માનંદ જૈન ગુરુકુળ પંજાબના

૧૦૦૧ શાહ ભજૂતમલજી-ખુડાલા ગુરુકુળને

૮૭૧ પરચુરણ ગુરુકુળને

૩૦૧ શીલાંબાઈ-શિયાલકોટ દેરાસરમાં ગોખલા માટે

દરેક સ્થાનોનાં દેરાસરો, મંડળો આદિને પણ દાન આપ્યું હતું.

આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયકમળસૂરીશ્વરજી મહારાજની જયંતી.

આસો સુદિ ૧૦ શુક્રવાર તા. ૮-૧૦-૪૩ ના રોજ આચાર્ય મહારાજશ્રીની સ્વર્ગવાસતિથિ હોવાથી શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા-ભાવનગર તરફથી જયંતી ઊજવવામાં આવી હતી. સવારના શ્રી મોટા જિનાલયમાં શ્રી નવપદજીની પૂજા ભાવનાપૂર્વક ભણાવવામાં આવી હતી, તેમજ આંગી રચાવવામાં આવી હતી.

શ્રી આદિનાથ પ્રભુ ચરિત્ર (ભાષાંતર) માટે મળેલ અભિપ્રાયો

૧. આચાર્ય મહારાજ શ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજ જાડિયાલાયુરુ (પંજાબ) થી લખી જણાવે છે કે: તા. ૨૯-૯-૪૩.

“ તમેએ મોકલાવેલ પ્રથમ તીર્થંકર શ્રી આદિનાથ પ્રભુનું જીવન ચરિત્ર મળ્યું.

છપાઇ, સફાઇ, ભાષા, તસ્વીરો વગેરે મનને આકર્ષે એવાં છે. પુસ્તક હાથમાં લેતાં જ જોવાનું અને વાંચવાનું મન થઇ આવે છે.

મૂળ કર્તા શ્રી અમરચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજે પરિશ્રમ ઉઠાવી પોતાની વિદ્વત્તાથી ઘણો જ ઓષ અને રસપ્રદ બનાવી ભવ્ય જીવો પર મહાન ઉપકાર કર્યો છે અને તમે- (સભા) એ ગુર્જર ભાષાભાષીઓના હિતાર્થે ગુર્જર ભાષામાં સરસ અનુવાદ કરાવી, છપાવી, ઉપકાર કરવામાં કંઇ ખામી નથી રાખી.

જ્ઞાનપિપાસુઓને વાંચવા માટે અમારી ખાસ ભલામણ છે. ”

પૂ. આ. ભ.ની આગ્રાથી

લિ. સમુદ્રવિજયના ધર્મલાલ.

૨. શ્રી આદિનાથ પ્રભુ ચરિત્ર (ભાષાંતર) માટે આર્થિક સહાય આપનાર દાનવીર જૈન નરરત્ન રાવસાહેબ કાન્તિલાલભાઈ ઈશ્વરલાલ જે. પી. મુંબઈથી લખી જણાવે છે કે-

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા-ભાવનગર

‘ આપનો પત્ર તા. ૧૨-૯-૪૩ નો મળ્યો છે. શ્રીયુત ફતેહચંદભાઈ મારફત શ્રી આદીશ્વર ચરિત્રના એ પુસ્તકો પણ મળ્યાં છે.

ભાવનગર હું આવ્યો ત્યારે સભાને મેં જે નાની રકમ ભેટ આપેલ તેનું આટલું બધું મોટું પરિણામ આવવાનું છે તેની મને જરા પણ કલ્પના ન હતી. જૈન સાહિત્યના બહોળા ફેલાવા માટે આપણે ત્યાં બહુ જ ઓછું કાર્ય થાય છે. અને તે કાર્ય પ્રત્યે ખાસ કરીને સર્વેનું દુર્લક્ષ છે, તે આપણું કમભાગ્ય છે. જૈન આત્માનંદ સભા આ કાર્યને ટેકા આપી સમ્યક્જ્ઞાનને તેના સાચા સ્વરૂપમાં સમાજમાં રેડી રહ્યું છે, તે આખી કામ ઉપર મોટો ઉપકાર છે. આ કાર્યમાં મારી અનુકૂળતાએ બનતી મદદ આપવા મેં નક્કી કર્યું છે. તમે પણ અવરનવર મારું લક્ષ્ય ખેંચ્યા કરજો.

એક હકીકત લખતાં મને જરા દુઃખ થાય છે. પુસ્તકમાં મારા જીવનચરિત્ર ઉપર જે મથાળું લખ્યું છે તે વાંચી મને અત્યંત શરમ આવી છે. જૈન સંઘના સુકાની થવા જેટલું મારું બળ કિચિત્ માત્ર નથી તેનું મને પૂરેપૂરું જ્ઞાન છે. ’

લિ. આપનો

કાન્તિલાલ ઈશ્વરલાલ

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા-ભાવનગરનો

સંવત ૧૯૯૮ ની સાલનો ૪૬ મા વર્ષનો

વાર્ષિક રિપોર્ટ

આ સભાને સ્થાપન થયા ૪૭ વર્ષ થયા છે. સંવત ૧૯૫૨ ના પ્રથમ જેઠ સુદ ૮ પરમપૂજ્ય મહાન ઉપકારી ગુરુમહારાજ શ્રી આત્મારામજી મહારાજ(ઉર્ફે શ્રી વિજયાનંદસૂરિજી)નો સ્વર્ગવાસ થયો. તે ગુરુના સ્મરણાર્થે આ સભાનું સ્થાપન સં. ૧૯૫૨ ના પીઞ્જ જેઠ સુદ ૨ ના રોજ કરવામાં આવ્યું છે.

ઉદ્દેશ:—જૈન જંધુઓ ધર્મ સંબંધી ઉચ્ચ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે તેવા ગ્રંથોનું પ્રકાશન કરવું. ધાર્મિક અને વ્યાવહારિક કેળવણીની વૃદ્ધિ માટે યથાશક્તિ પ્રયાસ કરવો. વાંચવા લાયક પુસ્તકોનો સંગ્રહ કરી લાઇબ્રેરીનો ઉપયોગ જેમ વધુ માણસો લે તેવી સગવડ આપવી.

તે ઉપરાંત જૈન પ્રાચીન સાહિત્ય : વસુદેવ હિન્દિ, યુહતકલ્પસૂત્ર, કર્મગ્રંથ, કથારત્નકોશ, ત્રિષષ્ઠિશલાકા પુરુષચરિત્ર વગેરે સંસ્કૃત, માગધી ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ કરી સાહિત્યની સુંદર સેવા કરવામાં આવે છે. ‘શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ’ માસિક ૪૦ વરસથી નિયમિત પ્રગટ કરી, અનેક વિદ્વાનોના સુંદર લેખો-કવિતાઓ આપી જ્ઞાનનો ફેલાવો કરવા પૂરતો પ્રયાસ થાય છે. ગુરુમહારાજના તમામ પરિવારની પૂર્ણ કૃપાથી આ સભાનું કામ દિન પ્રતિદિન વૃદ્ધિ પામે છે. તેમાં હાલમાં આચાર્ય મહારાજ શ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજીની કૃપા અને મહાન ઉપકારી સ્વ. પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજી મહારાજ તથા સ્વ. ચતુરવિજયજી મહારાજ તથા મહારાજ શ્રી પુણ્યવિજયજીની અતિ કૃપા સાહિત્ય પ્રગટ કરાવવા, પોતે જાતે મહેનત લઈ શુદ્ધ કરી આપવા અને ઉપદેશ આપી સહાયકો મેળવી આપી જે ઉપકારો કર્યા છે જે અનુપમ છે.

સભાએ એક મકાન બીજું લીધું છે. તે મકાનને ફાયરપ્રૂફ બનાવી સુંદર જ્ઞાનમંદિર કરવા ધારણા છે, તે સહાયક મળેથી થશે.

સભા પાસે હસ્તલિખિત ગ્રંથો હતા, તેમાં મુનિરાજ શ્રી ભક્તિવિજયજીનો બાંડાર સુમારે ૧૨૦૦ ગ્રંથોનો સભાને મળ્યો, તે માટે ફાયરપ્રૂફ જ્ઞાનમંદિર બનાવવા પૂરી જરૂર છે.

જનરલ કમિટી

ગયા વર્ષે કુલ ૩૯૮ સભાસદો હતા તેમાં વધતા અને સ્વર્ગવાસ થતા નીચે મુજબ ૮ પેટ્રન, ૯૭ પહેલા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર, ૨૪૮ બીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર, ૯ ત્રીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર તથા ૪૩ વાર્ષિક મેમ્બર મળી કુલ ૪૦૫ મેમ્બરો છે. સંવત ૧૯૯૯માં તેમાં સંખ્યા વધી છે.

૨

મેનેજીંગ કમિટી

૬ હોદ્દેદારો તથા ૧૦ સભાસદો તથા એક કો-ઓર્ડિનેટ મેમ્બર મળી કુલ ૧૭ ની છે.

લાઇબ્રેરી

વર્ગ ૯ માં કુલ પુસ્તકો ૮૫૮૦ રૂ. ૧૫૪૩૪) ના છે અને પ્રતો ૧૭૨૩ આશરે કિંમત પચાસ હજારની ગણાય. તે તમામનું લિસ્ટ છપાઇ આવતા વર્ષમાં બહાર પડશે.

પ્રકાશનો

ક્યા ક્યા ખાતાદારા કેવી પદ્ધતિથી થાય છે તે અગાઉના રિપોર્ટમાં છે.

બેંક

જ્ઞાનભંડારો, મુનિમહારાજો, પ્રશ્નિમાલ્ય વિદ્વાનો, જાહેર લાઇબ્રેરીઓ તથા સંસ્થાઓને મળી અત્યાર સુધીમાં રૂ. ૨૧૮૪૨) ના પુસ્તકો બેંક અપાયા છે અને લાઇબ્રેરી મેમ્બરોને બેંક તે ઉપરાંત અપાય છે તે રકમ જુદી.

ગુજરાતી ભાષાના ગ્રંથો તથા સંસ્કૃત, માગધી ભાષાના ગ્રંથો અત્યાર સુધીમાં પ્રગટ થયા છે. બૃહત્કલ્પ સૂત્ર ભાગ ૬ ટો તથા કથારત્નકોશ તથા પ્રાકૃત વ્યાકરણ દ્વંદ્વિકા તથા ત્રિષષ્ઠિશલાકા પુરુષ-ચરિત્રના બાકીના પર્વો તૈયાર થાય છે.

ગુજરાતી ભાષામાં આદિનાથ પ્રભુ ચરિત્ર બહુ સુંદર બહાર પડી ગયું છે અને સતીચરિત્ર છપાય છે.

જનરલ મીટિંગ

તા. ૬-૨-૪૨ ના રોજ મળી. સંવત ૧૯૯૭ નું સરવૈયું પસાર થયું.

તા. ૩૦-૭-૪૨ ના રોજ મળી. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજી મહારાજના સ્વર્ગ-વાસની દિવસીની ઠરાવ થયો.

તા. ૧૨-૮-૪૨ ના રોજ મળી. પ્રવર્તકજી મહારાજના સ્મરણાર્થે આત્મકાન્તિ કેળવણી ફંડ શરૂ કર્યું.

મેનેજીંગ કમિટી

પોષ સુદ ૩, માહ સુદ ૧૨, પ્રથમ જોડ વદિ ૩૦, શ્રાવણ સુદ ૪ ચાર વખત મળી હતી. વહીવટી કામોનો નિર્ણય થયો હતો.

આભાર

સર્વે સહાયકોનો આભાર માનવામાં આવે છે.

સંવત ૧૯૯૮ ની વહીવટી યાદી.

શ્રી જ્ઞાન ખાતું

જ

ઉ

૬૧	કારતક સુદિ ૧ જ્ઞાનપૂજનના.	૯૪૬૨૧	આકી લેણા હતા.
૫૦૧	કારતક સુદિ ૫ જ્ઞાનપંચમી પૂજનના.	૫૧૧	કારતક સુદિ ૫ જ્ઞાનપંચમી ખર્ચ.
૨૫)	આષ્ટ ઉજમ તે ગાંધી વલ્લભદાસ ત્રિભુ- વનદાસના ધર્મપત્ની તરફથી ભેટ.	૨૫)	આ. શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી સ્થાપિત કૃષ્ણનગર તપગચ્છીય પાઠશાળાને ભેટ.
૩૨૧	શ્રી જીદિયંદજી સંગીત કળા મંડળ પાસેથી ભાડાના.	૬૧૧	ચોપડા.
૫૮)	લાયજેરીના ડીપોઝીટના માંડી વાળ્યા.	૨૮૧	રિપોર્ટ ખર્ચ, ૧૧૧૧-૧૬૧૧.
૩૬૧૧	ઉપાધ્યાય શ્રી સોહનવિજયજીની હિંદી શુકના હિસાબના વધારાના હતા તે.	૨૬)	મુનિરાજશ્રી ભક્તિવિજયજી ભંડારનું લિસ્ટ કરાવતા ખર્ચ ૧૪+૧૨.
૬૧)જ	ખાતા માંડી વાળ્યા.	૨૫૧	ડાળડા કરાવ્યા.
૩૭)	લાયજેરીના જોનેતર વાંચનારની શી.	૧૧૦)	વીમા ખર્ચ.
૨૪૧	પરતી વેચાણ.	૧૩૨૧	લાયજેરી માટે પુસ્તક ખરીદ.
૪૪૬)જ	પરચુરણ હવાલા.	૨૧૨૧૦	માસિક-વર્તમાન પત્ર.
૧૬૧૧	પુસ્તક વેચાણ હાંસલ ૩/૪ ૨૬૧૧ - ૧૬૪૧૦	૫૪૧	જૂના મકાનનું ભાડું શેડ ડો + અ. ને
૨૦૬)જ	વ્યાજનો વધારો.	૧૨૫)	શ્રી ઉજમઆષ્ટ જૈન કન્યાશાળાને સહાય.
૬૩૭૭)	આકી લેણા રહ્યા.	૨૬૮૧	શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ પુ. ૩૬ ખાટ.
૧૦૫૪૩૧		૫૭૧	પરચુરણ ખર્ચ.

૧૦૫૪૩૧

સભાનું ખર્ચ ખાતું.

જ

ઉ

૧૨૬)	વાર્ષિક મેમ્બરની શી.	૪૪૧૧	પોસ્ટ.
૧૨૫૬૧	લાઈફ મેમ્બરનું વ્યાજ.	૩૬૧	સ્ટેશનરી.
૧૩૮૨૧		૪૫૧	પ્રલોકક.
૩૧૮૧	સભા નિભાવ ફંડ ખાતેથી તુટતા લાગ્યા.	૩૨૧	મુસાફરી.
૧૭૦૧)૦		૭૧	ફર્નિચર.
		૩૦૧	મેળાવડા ખર્ચ.
		૭૪૨	પગાર.
		૬૦)	મોંઘવારી.
		૪૧૧	મગનલાલભાઈનો ફાટો.
		૮૩૦	પરચુરણ ખર્ચ.
		૪૮૨	શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ મેમ્બરોને ભેટ.
		૬૩)	ભેટની શુક.
		૧૭૦૧)૦	

સભા નિભાવ ફંડ તથા લાઈફ મેમ્બરોના તથા જયન્તીના ખાતાઓ તથા મકાન ખાતું, સમારક ફંડમાં આવકગ્રવક થતાં શું આકી તે નીચેના સરવૈયાથી સમજાશે.

કાગળની સખ્ત મોંઘવારીથી આવળતે બહુ ટૂંકામાં સરવૈયું અને રિપોર્ટ આપ્યો છે. આ રિપોર્ટ સરવૈયું તા. ૨-૧૦-૪૩ જનરલ મીટિંગમાં પસાર થયું અને ટૂંકું છાપવા ફરમાવ્યું હતું.

૪

સં. ૧૯૯૮ ના આસો વદિ ૩૦ સુધીનું સરવૈયું.

જ

ઉ

૧૪૩૨૩૧૧	જ્ઞાનખાતું.	૨૧૯૨૪૧	જ્ઞાન સંબંધી પુસ્તકોના લેણા.
૩૧	‘શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ’ પુ. ૪૧.	૬૧૧૩	શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ પુ. ૪૦.
૨૧૬૮૩)	સિરિઝના ખાતા.	૮૮૫૮૧૧	સિરિઝના પુસ્તકોના.
૫૨૯૧૩	છાપખાતા, બુકસેલર વ. ખાતા.	૭૫૩૪૧૧૩	છાપખાતા તથા બુકસેલર્સ.
૩૪૦૯૮૧૧૧૧	પેટ્રન, લાઇફ મેમ્બર તથા સભા નિભાવ ફંડ વગેરે ખાતા.	૧૭૧૧૧૧	જેઠ સુદિ ૮ જયંતી.
૧૩૪૮૪૧૧૩	જયંતીના ખાતા	૨૯૯૭૭)	મકાન ખાતે (એ મકાન).
૨૮૬૦૧૩	શરાશી દેવું.	૨૧૯૯૨૧૧	શરાશી ખાતે.
૩૪૦)	શ્રી ખોડીદાસભાઈ સ્મારક ફંડ.	૧૩૦૦૦)	ભાવનગર સ્ટેટ બેંક.
૩૩૦)	શ્રી મૂળચંદભાઈ સ્મારક ફંડ.	૫૭૭૪૦	ભાવનગર દરબાર બેંક.
૯૪૯)	શ્રી આત્મકાંતિ કેળવણી ફંડ.	૩૦૦૦+૧૦૮૦૧૧૧	૩૦૦૦+૧૦૮૦૧૧૧
૨૦૫૫)	શ્રી ઉજ્જવળાઈ જૈન કન્યાશાળા.	૧૦૧૪૧૧૦	બરોડા બેંક.
૧૩૭૧૧૧	મેમ્બર તથા ઉચ્ચેક ખાતા.	૨૨૦૩૧	પરચુરણ. ૧૧૫૬)+
૩૭૫)	લાઇબ્રેરીના ડીપોઝીટ.	૭૮૭૧+૨૫૯૧૧૧.	૭૮૭૧+૨૫૯૧૧૧.
૯૧૧૭૦૧૧		૨૧૯૯૨૧૧	

૨૮૫૧	ઉચ્ચેક લેણું.
૪૭૬)	મેમ્બર પાસે લેણું.
૪૨૧૩	પુરાંત આસો વદિ ૩૦.

૯૧૧૭૦૧૧

શ્રી જ્ઞાનખાતાનો ડેડ સ્ટોક રૂ. ૪૬૦૩) તથા શ્રી સાધારણ ખાતાનો ડેડસ્ટોક રૂ. ૧૧૮૮)નો મળી કુલ રૂ. ૫૭૯૧) નો છે. જે તમામ વિગત સાથે સં. ૧૯૯૯ ની સાલની ખાતાવહીના ચોપડાના પૃષ્ઠે લખાયેલ છે.

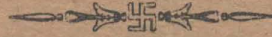
શ્રી વાસુપૂજ્ય (પ્રભુ) ચરિત્ર.

(શ્રી વર્ધમાનસૂરિકૃત.)

૫૪૭૪ શ્લોકપ્રમાણ, મૂળ સંસ્કૃત ભાષા અને સુંદર શૈલીમાં વિસ્તારપૂર્વક જુદા જુદા આગમો તથા પૂર્વાચાર્યોકૃત અનેક ગ્રંથોમાંથી દોહન કરી શ્રીમાન વર્ધમાનસૂરિજીએ સં. ૧૨૯૯ ની સાત્તમાં લખેલો આ અપૂર્વ ગ્રંથ છે.

આ ગ્રંથમાં પ્રભુના ત્રણ ભવો, પાંચ કલ્યાણકા અને ઉપદેશક ગણવા યોગ્ય મનનીય સુંદર ભોધપાઠો, તત્ત્વજ્ઞાન, તપ વગેરે સંબંધીની વિસ્તૃત હકીકતોના વર્ણનો સાથે પુણ્ય ઉપર પુણ્યાદય ચરિત્ર, રાત્રિભોજન ત્યાગ અને આદર, આરવ્રત, રેહિણી આદિની અનેક સુંદર, રોચક, રસપ્રદ, આહ્વાદક કથાઓ આપેલી છે કે જેમાંની એક કથા પૂરી થતાં ખીજ વાંચવા મન લગ્નચાય છે અને પૂરી કરવા ઉત્સુકતા થાય છે. તે તમામ કથાઓ ઉપર ગ્રાહ્ય અને સુંદર ઉપદેશ પણ સાથે આપેલ છે.

કિંમત રૂ. ૨-૮-૦ પૌસ્ટેજ જુદું.

ઝવેરી શાંતિદાસ ખેતશીલાધનો સ્વર્ગવાસ

ઝમનગરનિવાસી શેઠ શાંતિદાસભાઈ ભાદરવા સુદિ ૧૧ ના રોજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. તેઓ સ્વભાવે સરળ અને ઉદાર હોવા ઉપરાંત હૃદયથી નિર્માળ હતા. દેવગુરુધર્મ પ્રત્યે અડગ શ્રદ્ધાવાળા હતા. તેઓએ મળેલ સુકૃત લક્ષ્મીનો ઉપયોગ-ગુપ્ત અને ગ્રહર સખાવતોદારા કર્યો હતો, આ સભાથી થતા દેવગુરુધર્મની ભક્તિના કાર્યોથી આકર્ષાઈ તેઓ આ સભાના ઘણા વખતથી સભાસદ હતા. આવા સ્વધર્મનિષ્ઠ બંધુના સ્વર્ગવાસથી જૈન સમાજે એક મૂંગો અને સખી સેવક ગુમાવ્યો છે અને આ સભાને તો એક લાયક સભાસદની ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીના કુટુંબને દિલાસો દેવા સાથે સ્વર્ગસ્થના આત્માને પરમ શાંતિ પ્રાપ્ત થાઓ તેમ પરમાત્માને પ્રાર્થાએ છીએ.

શેઠ અનોપચંદ નરશીદાસનો સ્વર્ગવાસ

ભાવનગરનિવાસી શેઠ અનોપચંદભાઈ લાંબા વખતની બિમારી ભોગવી આસો સુદિ ૧ ની રાત્રે સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. તેઓ સ્વભાવે શાંત, મિલનસાર અને ધર્મ પ્રત્યે શ્રદ્ધાવાળા હતા. તેઓ આ સભાના ઘણા વખતથી સભાસદ હતા. તેઓના સ્વર્ગવાસથી આ સભાને ખોટ પડી છે. તેઓના સુપુત્ર ભાઈ લક્ષ્મીચંદ વગેરેને દિલાસો દેવા સાથે સ્વર્ગસ્થના આત્માની શાંતિ ઇચ્છીએ છીએ.

શાહ યુનીલાલ વીરચંદનો સ્વર્ગવાસ

રાધનપુરનિવાસી શેઠશ્રી યુનીલાલભાઈ થોડા દિવસની બિમારી ભોગવી આસો સુદિ ૮ ના રોજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. તેઓ સ્વભાવે મિલનસાર અને દેવગુરુધર્મ પ્રત્યે શ્રદ્ધાવાળા હતા. તેઓ આ સભાના ઘણા વખતથી સભાસદ હતા. તેમના સ્વર્ગવાસથી આ સભાને એક ઉદાર જૈનબંધુની ખોટ પડી છે. તેઓના કુટુંબને દિલાસો દેવા સાથે તેમના આત્માની શાંતિ ઇચ્છીએ છીએ.

શ્રી આદિનાથ પ્રભુ ચરિત્ર (શ્રી અમરચંદ્રસૂરિકૃત)

૧૦૩૦૨ શ્લોકપ્રમાણ, મૂળ સંસ્કૃત ભાષામાં કાવ્યરૂપે અને સુંદર શૈલીમાં વિસ્તાર-પૂર્વક જુદા જુદા આગમો તથા પૂર્વાચાર્યોકૃત અનેક ગ્રંથોમાંથી દોહન કરી શ્રીમાન અમરચંદ્રસૂરિજીએ રચેલા આ અપૂર્વ ગ્રંથ છે. રચનાર મહાત્માની કવિત્વશક્તિ અદ્ભુત છે. તેમાં આવેલ સર્વ પ્રકારના રસો, અલંકારો, શબ્દલાલિત્ય વગેરેથી રચના ઘણી જ સુંદર છે. તેનું આ સાદું, સરલ અને સુંદર ગુજરાતી ભાષાંતર છે.

આ ગ્રંથમાં પ્રભુના તેર ભવો તથા યુગલિકા સંબંધી અપૂર્વ વર્ણન, આ ચોવીસીમાં શ્રી આદિનાથ પ્રભુ પ્રથમ તીર્થંકર થયેલ હોવાથી મનુષ્યોનો વ્યવહારધર્મ, શિલ્પકળા, લોકવ્યવહારનું નિરુપણ, નગરસ્થાપના, રાજ્યવ્યવસ્થા અને પ્રભુના સુરાજ્યનું વિવેચન, ઇંદ્રો વગેરેએ પ્રભુના પાંચ કલ્યાણકના પ્રસંગોએ કરેલ અપૂર્વ ભક્તિપૂર્વક મહોત્સવોનું બળુવા યોગ્ય અનુપમ વૃત્તાંત, પ્રભુએ આપેલ ભવતારણી દેશના અને અનેક બોધપ્રદ કથાઓ વગેરે અનેક વિષયો ઘણા વિસ્તારપૂર્વક આવેલા છે.

આ ગ્રંથની કૃતિ આંતરિક જેમ ઉત્તમોત્તમ છે, તેમ બાહ્ય સુંદરતામાં આ ગ્રંથમાં વિવિધ રંગની છબીઓ જેવી કે:—(૧) શ્રીમદ્ વિજયનાંદસૂરીધરજી (આત્મારામજી) મહારાજની—તે પાંચ રંગોમાં સુશોભિત કે જે ગ્રંથ ઉઘાડતાં પ્રથમ ગુરુદર્શન થાય છે, (૨) આર્થિક સહાય કરનાર દાનવીર નરરત્ન રાવસાહેબ શેઠશ્રી કાન્તિલાલભાઈ ધિરલાલ જે. પી.ની છબી જેતાં તેમની સખાવતો માટે અનુમોદન કરવું પડે છે, (૩) પ્રભુને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયા પછી તીર્થસ્થાપન કરે છે તે વખતની પ્રભુ સાથે ગૌમુખ યક્ષ અને ચક્રેશ્વરી શાસનદેવીની પાંચ રંગની છબીના દર્શન કરતાં આત્માને અનહદ પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત થાય છે, (૪) પરમપવિત્ર શ્રી શત્રુંજયગિરિ તીર્થની સુંદર છબી દર્શનના અભિલાષીઓના આત્માને શાંતિ આપે છે, (૫) શ્રી અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર પ્રભુ મોક્ષમાં પધારે છે તે વખતની અનેક રંગમાં તૈયાર કરેલી ભવ્ય, સુંદર, શુક્લધ્યાનારૂઢ, સૌમ્ય, શીતલ ભૂતિના દર્શન કરતાં આત્માને શીતળતા અને અપૂર્વ શાંતિ પ્રાપ્ત થાય છે, તેમજ (૬) પૂંકા ઉપર પવિત્ર શ્રી શત્રુંજય તીર્થની સુંદર છબી જે રંગમાં ખનાવી બાહ્ય રચના કરી ગ્રંથની ગૌરવતામાં ઓર વૃદ્ધિ કરી છે. પુસ્તક હાથમાં લેતાં પ્રથમ શત્રુંજય તીર્થનું દર્શન થાય છે. ઉપરોક્ત અને પ્રકારની સુંદરતા કરવામાં મોટો ખર્ચ કરવામાં આવેલ છે. અત્યાર સુધીમાં પ્રગટ થયેલા કોઇ પણ ગ્રંથપ્રકાશનમાં આ ગ્રંથમાં આવેલાં સુંદર ચિત્રો કરતાં વધુ સુંદર હજી સુધી આવેલા નથી અને તે માટે આવા સખ્ત મોંઘવારીના સમયમાં ઘણો મોટો ખર્ચ થવા છતાં વ્યાપારીદષ્ટિ નહિ રાખતાં બહોળા પ્રચારની અપેક્ષા રાખી છે, તે ગ્રંથ જોવાથી માલુમ પડે તેવું છે.

એકંદરે આ ચરિત્ર પહેલેથી છેલ્લે સુધી મનનપૂર્વક વાંચવા જેવું અને પઠનપાઠનમાં નિરંતર ઉપયોગ કરવા યોગ્ય છે, જેને માટે વિશેષ લખવા કરતાં અનુભવ કરવા જરૂર છે.

સુમારે પચાસ ફોર્મ, કાઉન આઠપેજ ચારસો પાનાંનો આ સુંદર દળદાર ગ્રંથ જોયા એન્ટિક પેપર ઉપર સુંદર ગુજરાતી અક્ષરો, પાકા કપડાના સુશોભિત આઈડીંગથી અલંકૃત કરવામાં આવેલ છે.

કિંમત રૂ. ૫-૦-૦ પોસ્ટેજ અલગ.